

ekmek ve gül

birliğimiz sermaye düzeninden güçlüdür!

Sendikal örgütlenme hakkımızdır!
İzmit tekstil işçileri

İsten emekçilere SON!

dire-niyoruz

evde, iş yerinde,
yeni yılda

kız kardeşliğimiz var!

İÇİNDEKİLER

2024'de güvencemiz örgütlü mücadele!.....3	Elif TURGUT
Ekmek kavgasının yanında yaşam mücadelesi...5	
'Asgari ücret insanca yaşayacağımız düzeyde belirlensin'.....5	Sultan ARGUÇ
'Biz bu danişıklı dövüşleri biliyoruz!'.....6	Funda Eylem SANCARBARLAZ
'Fabrika büyüyor biz kirayı ödeyemiyoruz'.....6	
Özak işçisi kadınlar anlatıyor.....7	Halime SANCAK
Tekstil işçisi Ayşe.....8	Aliye KILIÇ
Bu yıl da böyle bitti' dememek için.....8	Mine ÇELİK
Bu nasıl bir enerjisi?.....9	Hazan İLİK
'Biz de dolandırılmış sayılıyor muyuz?'.....9	
'Yalnız değilim, kadınlar var'.....10	Derya Güney
Şiddetin karşısında kadınlar yoksulluğa terk.....10	Adile Doğan
'Tacize, mobbinge uğramadan, insanca ücretle çalışmak istiyoruz'.....11	
Kadınlar bütçeden ne istiyor?.....11	
2024'ün mottosu.....12	
Laiklik nasıl hedefe oturtuluyor?.....14	İlke IŞIK
'Bir öğün yemek kampanyası bakış açımı değiştirdi'.....15	
'Kara kara düşünmüyorum artık'.....15	
'0 bütçede biz yokuz!'.....16	Yasemin ÖZTÜRK-Ayşe YILMAZ
Okulda, pazarda, Mecliste.....16	Nurhayat FARIMAZ
Akşama kadar ne yapıyoruz ki!.....17	
Okul çıkışından kesitler.....17	Cemre KAVUKER
Dayanışmayla muhtarlığa adayım.....17	Gülten DOKUYAN
Uyumsuz.....18	Filiz GÜR
Düşün ki hep 'diken üstündesin'.....19	Aysel Ebru OKTEN
Keyif fotoğraflarının ardındaki gerçek 20	
Dünyanın neresinde olursa olsun savaşın acısı aynı.....20	Songül KARAKIŞ
KİTAP.....21	Sevil Aracı
SAĞLIK.....21	Edibe AŞIK
Manevi danışmanın baskıcı aileden farkı ne?...22	
İçine itildiğimiz karanlığa karşı.....22	Devrim Doğan
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
SINIRLARIN ÖTESİ.....24	

Evde, işte, yeni yılda kız kardeşliğimiz var...

Havaların iyice soğuduğu, kar, kış, fırtına mevsimine giriş yapmış bulunmaktayız. 2023'e şöyle bir bakıp, tombala torbasına benzetelim. Bir taşı çekince içimiz buz tutarken diğer taş içimizi ısıtmıyor mu? Çekelim ilk taşı. 2023 üzerimizden tır gibi geçti evet. Deprem felaketiyle başlayan 2023 devletin, halkın yanında değil tam karşısında yer aldığı tabloyu belirginleştirdi. "Nerede bu devlet" feryatları birçok ilde kulağımıza gelirken depremin üzerinde 10 ay geçmesine rağmen henüz enkazların kaldırılmadığı bir tablo var önümüzde. İkinci taş, içimizi ısıtan olsun deyip çekelim. "Devlet yok ama biz buradayız" diyen kadınlar ısıtıyor içimizi, Kız Kardeşlik Köprüsü kuruluyor ülkede uçtan uca... İşte kartımıza bir pul ekliyoruz, dayanışmamızın kazanımı adına.

Diğer taşları peş peşe çekiyoruz. Mayıs ayında geçirdiğimiz seçimler umutlarımızı yeşertmiş ama beklentimizi karşılamamıştı. Türkiye'nin en gerici Meclisinin kurulması kaygılarımızı artırmış, haklarımıza karşı peş peşe gelen saldırılar öfkeye katmıştı. Diğer taş yine yüzümü güldürüyor. Kadınlar Meclisten seslenmişti, "Tek bir hakkımızdan vazgeçmeyeceğiz" diye. Çocukları cemaatlere, dini vakıflara kısacası karanlığa teslim etmemek için elinden geleni yapan devlet ve müttelikleri türlü türlü gerici söylemlerle çocukların geleceğini yok etmeye kararlılık gösterse de çektiğimiz diğer taş yine güç katmıştı gücümüze. İstismar davalarında kazanan kadınların örgütlü gücü olurken bir yandan da kadınlar, çocuklar eğitimden kopmasın diye seferber oldu. Geçen seneden bu yana sürdürdüğümüz "Okullarda 1 Öğün Ücretsiz, Sağ-

lıklı Yemek" kampanyası yine okul okul, mahalle mahalle örgütlendi. Madenler büyüsün, sermayedarlar daha çok şişsin diye ağaçlarımızı, ormanlarımızı katleden devlet, bizleri nefessiz bırakmaya çok uğraştı. Diğer taşı çekti, ormanlarımızı baltalayanlara karşı ağaçlara sarıldık... Şiddet, savaş, sömür, yoksulluk... Peş peşe çekiyoruz taşları ama umutsuzluğa kapılmadan devam ediyoruz. Diğer taş Agrobay işçilerinin direnişi, bir diğeri Corning işçilerinin grevi, Şireci işçilerinin kazanımı, son taş Özak Tekstil'de haksızlığa boyun eğmeyen, geceyi aydınlatan işçilerin grevi... Tombala yapmaya kadar peş peşe çekelim taşları, dizelim pulları... 2023'ün son dergisinin sayfalarını çevirirken 2024'ü bol dayanışma, örgütlenme ve kazanımla düşleyelim...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak çizimi: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül, Sunu fotoğrafı: Ekmek ve Gül

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sıt. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

2024'te güvencemiz örgütlü mücadele!

ESNEK ÇALIŞMAYA KARŞI
GÜVENCELİ İŞ, EŞİT İŞE
EŞİT ÜCRET

İzmir
ekmek ve gül

Elif TURGUT

2023 yılını arkamızda bırakmamıza çok az kaldı. Ama 2023 yılında ortaya konan pek çok politika, program 2024'te peşimizi bırakmayacak. 12. Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, 2024 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Planı, strateji belgeleri, Aile Şurası sonuçları, genelgeler... Yoksullaşmayı, vergi yükünü artırmaya dönük önümüze konan bu politikaların kadınlar için de özel sonuçları olacak.

Orta Vadeli Program, bir önceki sayımızda da Satı Burunucu'nun yazısında daha detaylı yer verdiği 12. Kalkınma Planına bakıldığında ne görüyoruz?

■ Halkın üzerindeki vergi yükü artacak,

■ Bakım hizmeti özelleştirilecek, bakım sigortası getirilecek,

■ Tamamlayıcı emeklilik sigortası ile kıdem tazminatlarının gasbedilmesinin önü açılacak,

■ Özelleştirmeler teşvik edilecek,

■ “Kadınlar, gençler, engelliler başta olmak üzere çalışma hayatına kalıcı katılımı sağlamayı teminen esnek çalışma biçimlerini yaygınlaştırma” hedefiyle güvencesiz çalışmanın önü açılacak,

■ Kamu harcamaları azaltılacak,

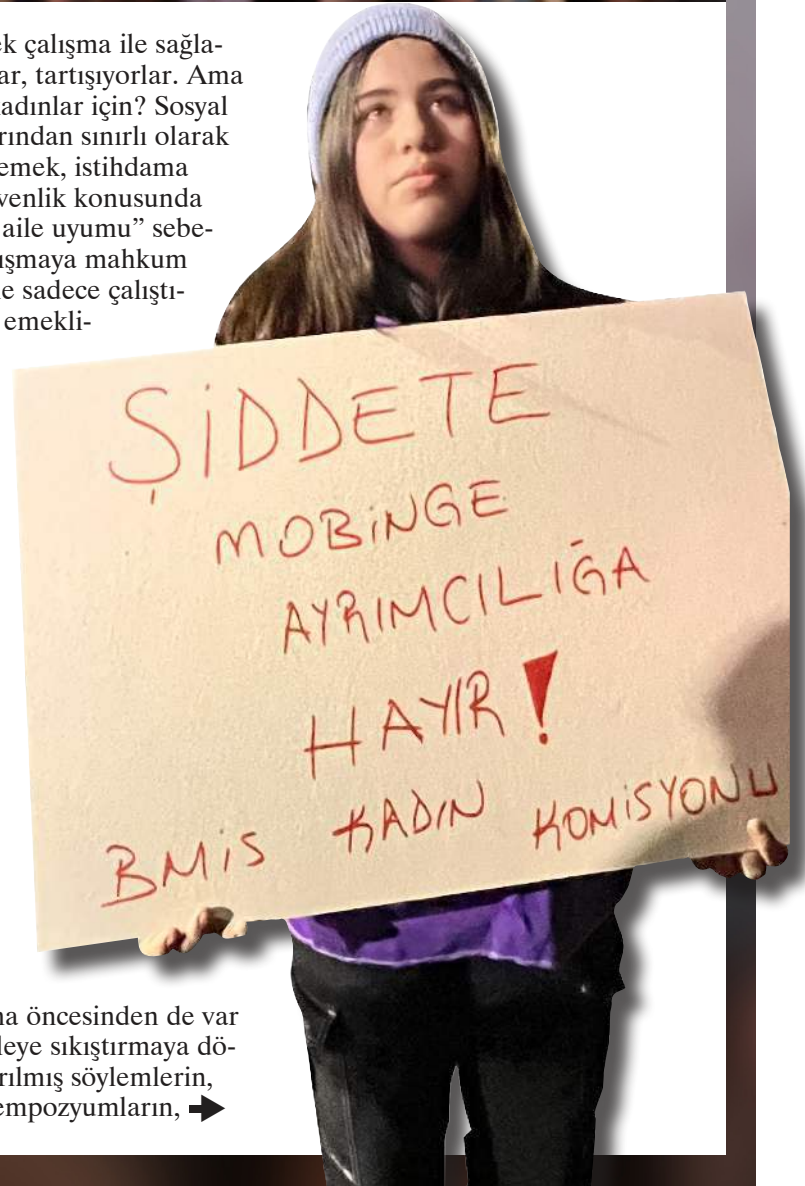
■ Halkın tüketimi azaltılacak (Yani ücretler düşük tutulacak).

AİLEYE KUL SERMAYEYE KÖLE OLMANIN ADI: ESNEK ÇALIŞMA

Gerçekleştirilen aile şurası ve aile çalıştaylarının da ana gündemini bu güvencesiz çalışma oluşturuyor. Tabii adına güvencesiz çalışma deniyor, hatta bir müjde, kadınlar için büyük olanak olarak dillendirilerek olumlaniyor. Adına da aile ve iş yaşamının uyumu için güvenceli esnek çalışma deniyor. Ve bu “uyum” da hep kadın üzerinden oluyor. Neden? Çünkü aile ve iş uyumu, çocuğun bakımının, ev içinde kadının sırtına binen yükleri kamusal bir hizmete dönüştürerek kadınların istihdamını artırmaya dönük atılmıyor. Kadının hem bakım yükünü üstlenip hem ev işlerini yapıp hem de istihdama bir şekilde “esas görevi ev işleri olarak” dahil olabilmesi üzerinden bir “uyum” yaratılmaya çalışılıyor. Kadını hem ucuz emek olarak istihdamda yer ettiriyor hem kendi bütçesini ayırmadığı hizmetlerin sorumluluğunu yıkıyor bir de bedeninin denetimi üzerinden genç işçi nüfusu “en az 3 çocuk” diyerek yaratmaya çalışıyor. Bugün “ailenin güçlendirilmesi” söyleminin bir dayanağını bu ihtiyaçlar oluşturuyor. Bu uyum da “güvenceli” olduğu id-

dia edilen esnek çalışma ile sağlamayı öneriyorlar, tartışıyorlar. Ama bu ne demek kadınlar için? Sosyal güvenlik haklarından sınırlı olarak yararlanmak demek, istihdama bağlı sosyal güvenlik konusunda evli olduğu “iş aile uyumu” sebebiyle esnek çalışmaya mahkum edilmeyen eşine sadece çalıştığı zaman değil emekliliğinde de bağımlı olmak demek. Emeklilik primini ve gün sayısını dolduramamak demek. Düşük ücret almak demek. Geçinememek demek. Tek başına ekonomik olarak var olamamak, “aile işleri” için aileye bağımlı olmak demek.

2023 süresince -tabii daha öncesinden de var olan- kadını aileye sıkıştırmaya dönük yoğunlaştırılmış söylemlerin, çalıştayların, sempozyumların, ➔

Medeni Kanun'u değiştirme cüretinin, boşanmaları engellemek için tedbir kararını bile tartışmaya açıp kadınları şiddete mahkum etme çabaları tam olarak kadının ucuz emeğe dönüş-

türülmesi, güvencesiz çalıştırılması ve kamunun üstlenmesi gereken yükü sırtlanmasını sağlamayı amaçlıyor. "Kadın çalışmasını, çalışacaksa evde çalışsın" gibi kimi tarikat ve cemaatlerin dini saiklerle öne çıkardığı muhafazakar söylemler de esasında neoliberalizmin ekmeğine yağ sürmek üzere kullanılıyor. Kadın ocuğa bakacakken neden kreş, bakım evi gibi kamusal hizmetlere bütçe ayrılısın (!) Kadın eve ek gelir getirirken neden eşit ücret alsın (!) Kadın sosyal güvencede eşine bağlıyken neden kendi sosyal güvenlik hakları olsun (!)

'3 ÇOCUK AMA KİM BAKACAK?'

En az 3 ocuk söylemi yıllardan yıla dilere pelesenk edildi iktidarca. Enflasyon almış başını gidiyor. Bir haneye birden fazla maaş girmesine rağmen bir meyve yemek artık ancak rüyalarda mümkün olabiliyor. Kiracı-ev sahibi kavgaları şiddetleniyor. Yaşamak için çalışmak değil, çalışmak için yaşamaya hatta borç ödemek için yaşamaya başladı emekçiler. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezinin yayımladığı bültenlere göre ölkedeki borçlu sayısı ile sigortalı çalışan sayısı örtüşüyor. 15-16 milyon civarında sigortalı çalışan var, ihtiyaç kredisi kullanan kişi sayısı 14 milyon, konut kredisi kullanan 2 milyon, 569 bin kişi de taşıt kredisi almış. Yani sigortalı çalışanların neredeyse tamamı borçlu. Kadınlar çocuklarını kreşe gönderip çalışayım mı yoksa maaşının tamamı zaten kreş masrafına gidecek, o zaman kreşe para

harcamayalım diyerek günübirlik, parça başı, yarı zamanlı, esnek işlerde çalışmak durumunda kalıyorlar. Çocuğun bakım, eğitim masrafının tamamı ailelerce karşılır ve devlet çocukları ve ailelerini kendi haline bırakmışken 3 çocuğa kim nasıl bakacak?

Orta Vadeli Programdaki kamu harcamalarında yapılacak kısıtlama da tam bu noktaya oturuyor. Kasım ayı, önümüzdeki yıl bakanlıklara ayrılan bütçelerin Meclis Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldüğü bir aydı. Bu ay da ay da Meclis Genel Kurulunda bakanlık bütçeleri görüşülecek. Örneğin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinin toplam bütçeden aldığı pay yıllar yılı gittikçe düşmüş. Bu ay yoksulluğun sarmaladığı yaşamların bütçeden hakkını talep etme ayı. Muhafazakarlıkla soslantış, derinleştirilen eşitizliği kendine temel almış özelleştirmelerin karşısında gerçek bir aile ve iş uyumu, kadın istihdamının güvenceli artırılması için yeterli sayıda ücretsiz kreş, okullarda 1 öğün ücretsiz sağlıklı yemek, güvenceli yaşam için olanakların yaratılması talebinin devlet bütçesinden talep edilmesi gereken ay. Çünkü biliyoruz ki bütçe var, yok değil. Orta Vadeli Programda ifade edilen vergi yükü patronlara değil. Sen milyon milyar ne yaptın? Patronlara teşvik verdin, vergi indirimi yaptın. Peki bu yük kimin yükü olacak? Vergi kimden daha çok alınacak patrona indirim yapıyorsan? Bütçe var, halkın ürettiği zenginlikten oluşan bütçe, halkın sırtına bindirilen vergilerle oluşturulan bütçe halkın ihtiyaçlarına harcansın. Halkın özellikle de kadınların daha ucuz, güvencesiz alıştırılmasına payanda edilmesin.

PATRONLARI KORKUTAN BİRLİK

GÜVENCESİZLEŐTİRME çabalarının karşısında 2023'te kölelik düzeyine varan çalışma koşullarına ve a bırakan düşük ücretlere karşı sendikal mücadelelere de şahit oluyoruz. Bir yanıyla güvencesizleştirilmeye çalışılan kadın emekçiler kimi yerlerde sendikalaşıp yaşam koşullarını iyileştirme mücadelesine giriyor. Sendikalaşıkları, haklarını istedikleri, insanca çalışma koşulları talep ettikleri için işten ıkarılan Agrobay işçisi kadınların direnişi 100 günü açtı. Dikil'de Avrupa'nın en büyük serasını kuran Agrobay, işçilerine güvenceli çalışma sağlamayı reddetti, hakları için mücadele eden işçileri işsizlikle cezalandırdı.

Sendikalaşma çalışmasını sadece patronlar engellemiyor. Öte yandan Urfa OSB'de bulunan Öz Tekstil'de yetkili olan Öz İşlik-işten istifa ederek BİRTEK-SEN'de örgütlenmeye başlayan işçilerin BİRTEK-SEN üyesi bir kadın işçinin işten atılması sonucunda üretimi durdurarak başlattıkları direniş devam ediyor. Yine geçtiğimiz haftalarda Malatya'da BİRTEK-SEN üyesi tekstil işçisi iki kadının babası ve eşi emniyetten aranarak hukuksuzca sorguya çağırıldı. Hiçbir suçlama, resmi evrak olmadan kadın işçilerin sendikal faaliyetleri, yaptıkları buluşmalar hukuksuzca sorgulanıyor, işçilerin örgütlenmesinin, haklarını talep etmesinin önüne korku yaratarak geçilmek isteniyor. Sadece sendikal faaliyete katılan kadın işçilere değil, hakları için sendikalaşmayı, hakkını talep etmeyi aklından geçiren her kadın işçiye göz dağı vermek için yapılmış bir uygulama bu. Yaşanan bu olay devlet ile sermaye arasındaki ilişkiyi de net şekilde ortaya koyuyor. Kadın işçileri "makbul kadın" sınırı içinde tutmaya çalışan, eş-baba denetimine sokarak kontrol etmek isteyen, hakkını almasının önüne geçen, kölelik koşullarında çalıştırmak için tüm güçlerini seferber eden düzene karşı kadınlar mücadelenin bugün insanca yaşam için bir zorunluluk olduğunu yeniden gösteriyor.

ASGARİ ÜCRET ZAMMI DERDİMİZE DERMAN OLUR MU?

DEVLETİN Orta Vadeli Programını uygulayabilmesi için kullanacağı yollardan biri de halkın tüketimini azaltmak, ücretleri düşük tutmak. Aralık ayı asgari ücret görüşmeleri ile sürecek. Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Türk-İş tarafından hesaplanan ve ekim ayı itibarıyla, mevcut 11 bin 402 liralık asgari ücretin 2 bin 282 lira fazlası olan "açlık sınırı"nın 13 bin 684 lira, "yoksulluk sınırı"nın 44 bin 573 lira olduğu koşullarda toplanacak. Dergimizin sayfalarında kadınların geçimini sağlamakta nasıl zorlandıklarını anlattıklarını göreceksiniz.

Kara kiş kapımıza dayanmışken doğal gaz açma, açmama korkularını, çocuğu a kalmamış diye kendini nasıl a bıraktıklarını, eve iki maaş girse bile nasıl geçinemediklerini, işsizlik kaygısının nasıl büyüdüğünü, patronlar tarafından iş yerinde nasıl bir sopa gibi kullanıldığını... Aldığı ücret vergi dilimine girdiği için kuşa dönen emekçiler açısından asgari ücretin nasıl belirleneceği önemli bir yerde duruyor.

AğZİMİZDA SIKILACAK DİŐ KALMADI!

Sermaye temsilcilerinin, iktidarın işçi ve emekçilere yönelik "dişinizi sıkın, sabredin, fedakarlık yapın" söylemleri karşılık bulacak noktayı geçeli çok oldu. Ağzimizda sıkılacak diş, fedakarlık yapabilecek en ufak bir bolluk, "üks" kalmadı. Tüm işçi ve emekçilerin asgari ücretin yoksulluk sınırının üzerinde olması talebini yükseltmesi, masaya oturan güya işçiyi temsil eden sendika yöneticisini de patronu da işçilerin talebini karşılayacak şekilde baskılamak gerekiyor. Asgari ücret 4 kişlik bir ailenin ihtiyaçları temel alınarak belirlensin, insanca yaşayacak düzeye, yoksulluk sınırının üzerine çıkarılsın. 2024'e devredecek yoksulluk, hoşnutsuzluk ve örgütlenme ihtiyaı düşünüldüğünde 2024'ün işçi emekçi kadınlar açısından mücadele etmenin kaçınılmaz bir yıl olacağını söyleyebiliriz.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

İMES'TEN KADIN İŞÇİLER:

'Asgari ücret insanca yaşayacağımız düzeyde belirlensin'

Sultan ARGUÇ
İstanbul

Yeni asgari ücret bu ay belirlenecek. Asgari ücret tartışmalarının başladığı bu dönemde biz de yüzlerce işçinin çalıştığı İMES'te kadın işçilerle asgari ücret beklentilerini ve bu süreçte ne yapılması gerektiğini konuştuk.

4 yıldır İMES içinde yaklaşık 80 işçinin çalıştığı bir plastik ambalaj üretimi fabrikasında çalışan kadın işçilerden biri asgari ücret ne kadar olmalı, beklentiniz nedir sorularımıza öfkeyle yanıt veriyor: "Bir şey olacağı yok, bari bizi kullanarak yapmasınlar. Tüm sanayi sitelerinde makine operatörü, CNC operatörleri hariç hepimiz asgari ücrete talimiz. Asgari ücret belirlendikten sonra iki ay geçmeden ücretimiz açlık sınırı altına düşüyor. Bir işçi ailesinin asgari geçim standardı hesaba katılmıyor. Kozmetik sanayine sert plastik kaplar üretiyoruz. 10-12 saat çalışmak zorunda kalıyoruz. Üretimimiz artсын diye mesaiye kalıyoruz. Sendika yok. Çalışma koşullarının ağırlığından ayrılan çok arkadaşımız oluyor. Asgari ücretin 25-30 bin lira olmasını ve vergi dışı tutulmasını istiyoruz. Sancaktepe'de, Ümraniye'de ev kiralari uçmuş. Bizim aldığımız ücretler fazla mesailerle en fazla 16-17 bin lira. Bu her iş yerinde de değil tabii. İMES'te kuralızsızlık var, vicdan yok, sömürde sınır yok. Artık ne hükümetin ne de konfederasyonların yalanlarına inanıyoruz."

'BATTANIYE SARARAK OTURUYORUZ'

Aynı işyerinde 3 yıldır çalışan başka bir kadın işçi alıyor sözü, "Çalışma Bakanı, konfederasyon başkanları bir masa etrafında toplanıp günün şartlarında bir işçi ailesi ne yer ne içer, kirası nedir,

Yüzlerce işçinin çalıştığı İMES'te kadın işçilerle asgari ücret beklentilerini ve bu süreçte ne yapılması gerektiğini konuştuk.

Fotoğraf: Evrensel

kaç çocuğu var, aylık eğitim masrafı nedir, kaç lira fatura ödüyor diye hesap yapmazlar. Onlar reis ne emretmişse onu dillendirmekle kalıyor" diyor. İşçi sözlerine şöyle devam ediyor: "İnsanca yaşayacak bir ücret talebi ancak güçlü örgütlülükle, grev ve direnişlerle olur. İMES'te iş güvenliğimiz patronun iki dudağı arasında. Öğle yemeği yiyoruz, yol ücreti, sağlık harcamaları bize ait. Yıllık zamları, sosyal haklarımızın tam ödenmesini veya artışın olmasını biz belirlemiyoruz. Kadın işçiler olarak daha kötü koşullarda çalışıyoruz. Soyunma odalarında, iş elbisesi değiştirirken, otobüs duraklarında hep tedirginiz ve tacizlerin hedefi oluyoruz. Üretimimiz artсын diye cumartesileri bile çalışmak durumunda kalıyoruz. Kiramızı zor ödüyor, çocuklarımız yarı aç yarı tok okula gidiyor. Havalara soğudu battaniye sararak oturuyoruz. Kombi yakamıyoruz. Hep borçluyuz. O yüzden talebimiz asgari

ücretin 25-30 bin lira olması."

'ŞİRECI İŞÇİLERİ GİBİ DİRENMEMİZ GEREK'

Motor üreten bir fabrikada 3 yıldır çalışan bir işçi kadın ise üretim, paketleme ve ambalajlama bölümünde çay, yemek molalarının dışında hep yoğun çalıştıklarını belirterek "Adeta yarı açık cezaevi hayatı yaşıyoruz. Eğilip kalkmaktan, ağır paketleri yüklemekten dolayı bel, diz ve boyun ağrıları çekiyoruz. Asgari ücreti ancak fazla mesaiye kalarak, hatta hafta sonları çalışarak ancak arttırabiliyoruz. Yemek parası olarak verilen ücreti harcamayıp evden yemek getiriyoruz. Elektrik, su, doğal gaz faturalarını, günde 4 ekmek parasını nasıl çıkaracağımızı kara kara düşünüyoruz. Ne hükümet ne reis ne de sendika başkanları işçinin neyle geçineceğini hesaba katıyor. Reis basın önünde 'Bu da benden' deyip şovunu yapıyor. Oy za-

manı vaatte bulunmak bedava. Gaziantep'teki Şireci işçileri gibi direnmez, İMES çapında iş bırakmazsak bizi cidiye almazlar."

'KOMİSYONDA İŞÇİLERİN TEMSİLİ İŞÇİLER OLMALI'

"İşçinin işçiden başka dostu yoktur" diyen bir yemek fabrikasında çalışan bir kadın işçi asgari ücret tespit toplantılarında işçileri temsil eden birkaç işçinin olması gerektiğine dikkat çekiyor. "Asgari ücret belirlemesi Türk-İş'ten, Hak-İş'ten oluşan heyetle olmaz. İşçileri savunup tavır koyamıyorlar. Ayrıca işçilerin hayatından kopuklar. İşçi mesailerle en fazla 15-17 bin lira alıyor. Ben çocuğuma beslenme için bir şey koyamıyorum. Her gün iki poğaçaya ya da bir simit almakta bile zorlanıyorum. Çocuğumun beslenmesine makarna, bulgur pilavı koyuyorum. Kira ve borç ödüyorum, ay sonuna kadar borçlu yaşıyorum. Bizimki hayat değil. Asgari ücret artışı için bizim mücadele etmemiz gerekiyor. Aksi halde 2-3 bin lira artış yapar bizi açlığa mahkum etmeye devam ederler."

15 BİNİN 13 BİNİ KİRAYA GİDİYOR

10 yıldır Basınçlı Alüminyum Döküm, Metal Enjeksiyon ve Fason Kaplama uygulamaları yapan bir metal fabrikasının emaye tencere bölümünde çalışan bir kadın işçi ise şunları anlatıyor: "Kadın olarak metal sanayi ağır bir iş kolu ama mecburum burada çalışmaya. Metal tozları yutuyoruz, kimyasal gazların arasında çalışıyoruz. İşçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirleri uygulanmıyor. Fazla mesailerle ancak 15 bin lira alıyorum. 13 bin lira kira veriyorum. Bin 500 lira fatura parası ödüyorum. Et yüzü göremez olduk. Pazarda gram hesabı yapıyoruz. En ucuz sebze-meyveyi arıyoruz. Asgari ücret geçinebildiğimiz düzeyde açıklanmalıdır. Yoksa gerisi lafi güzafıtır."

Ekmeğin kavgasının yanında yaşam mücadelesi

Merhaba, ben dokumada kalite kontrol bölümünde çalışan bir işçi kadını, aynı zamanda emekliyim. Aldığımız maaş enflasyon karşısında devde kulak kalıyor. Hükümeti savunanlar bile artık işyan ediyor. Emek ve ekmeğin mücadelesi de işçi kadınları yan yana getiriyor.

Krizin yükünü ağır bir şekilde yaşadığımız bugünlerde işten çıkarılmalar başladı.

Attığımız adımdan dahi korkuyoruz

işsiz kalırsak diye. Sendikali iş yerlerinde işçiler haklarını kısmen alabiliyorlar, benim iş yerimde henüz böyle bir girişim yok, olsa da ne değişir tartışma konusu. Alım gücü düşer, biz işçi emekçi kadınlar yoksullukla mücadele verip çocuklarımıza bir tencere yemek kaynatma çabasıyla dayken bir de şiddetin en ağır biçimlerini yaşıyoruz.

İnsanlar geçim derdine düşünce kadın cinayetleri daha da görünmez oldu. Kadınlar ekmeğin kavgasının yanında yaşama kavgası da verirken var olan yasalar uy-

gulanmıyor. İstanbul Sözleşmesi kaldırıldı, kadınlar daha fazla güvencesiz kaldı.

Ekonomik krizin boynumuzu büktüğü şu günlerde boşanmalar, mutsuz aileler, çocuklar, evlenemeyen, BİM ve A101'lerde ucuza çalıştırılan üniversite mezunu gençler, geleceği belirsiz boşa geçen işsiz gençler ve kadınlar... Fakat umut bir arada olmakta umut dayanışmamızda...

Dokuma işçisi bir kadın
BURSA

Fotoğraf: DHA

'Biz bu danişıklı dövüşleri biliyoruz!'

Funda Eylem SANCARBARLAZ
Bursa

Bursa'da metal sektöründe çalışan kadınlarla bir araya gelip Türk Metal ve MESS arasındaki son görüşmeyi ve işçi kadınların sözleşmeye ve sendikaya dair görüşlerini konuşuyoruz.

Bursa'nın ilk 250 şirketinde çalışan her işçi patronlara tek başına 3.9 milyon lira gelir sağlarken büyüyen kârdan işçilerin payını alamaması sohbetimizin başlangıcı. Metal fabrikasında çalışan Sultan, "Yaklaşık bir buçuk yıldır metal işçisi olarak çalışıyorum. Sendikanın verdiği ek zam ücretiyle birlikte ortalama 18 bin gibi ücret alıyorum. Bu ücret vergi dilimine girdiği için maaşımız düşüyor. Ağır bir işte çalışıyorum bu yüzden aldığım ücret ihtiyaçlarımı karşılamıyor" diyor. İşçiler olarak sözleşmenin içeriğinden haberdar olmadıklarını söyleyen Sultan devam ediyor: "Bağlı olduğumuz sendika da bu konuyla ilgili bize bir bilgilendirme yapmadı. Kaldı ki haberdar olsak dahi bununla ilgili yapabileceğimiz hiçbir şey yok." Sözleşme taslağı hazırlanırken fabrikada işçilere bir form verilmiş. Bu formda işçilere talepleri sorulmuş. "Masaya giden sözleşme taslağında bizim taleplerimiz ne kadar yer aldı bilmiyoruz. Masadan neden kaldığıyla ilgili de bir bilgilendirme yapılmadı" diyor.

GÖZ BOYAMA DEĞİL İŞÇİLERİN ÇIKARINA BİR SÖZLEŞME

Metal sektöründe çalışan başka bir

Fotoğraf: Evrensel

Yaşam koşullarının gittikçe ağırlaştığı metal işçisi kadınlarla MESS sözleşmesi taslağını ve kadın işçilerin taleplerini konuştuk.

işçi ile devam ediyoruz. Kablo üretiminde operatör olarak 15 senedir çalışıyor Selda, fabrikadaki koşulları şöyle anlatıyor: "Yeni işçiler asgari ücretle başlıyor, kıdemli işçiler ise 13-14 bin lira bandında ücret alıyor. Aldığımız ücretten asla memnun değilim. Sözleşme taslağında da beni memnun edecek hiçbir şey yok." Sendikaya ökesini de dile getiren Selda, "Türk Metal hiçbir şekilde yanımızda oldu-

ğunu hissettirmiyor. Çözüm odaklı bir şey bulmuyor, odalarında oturup duruyorlar" diye konuşuyor. Başka fabrikalarda yapılan eylemlerden de haberi olmadığını söyleyen Selda, "Maalessif sendika masadan kalkıp her zamanki gibi şov yapıyor, çünkü asgari ücretin belirlenmesini bekliyorlar. Biz bu danişıklı dövüşleri biliyoruz. Sözleşmeye kadar 6 aylık sürede biz neden enflasyonun altında kalıyoruz?"

Sırf sözleşmeye enflasyon oranını soktuk diyebilmek için bekliyorlar. Oysa bu bizim hakkımız zaten" diyor. Selda taleplerini de dile getiriyor: "İşçilerin çıkarına bir sözleşme istiyoruz. Sağlık güvencesi, maaşların enflasyon farkına göre yüksek verilmesi, yapılan mersailerde fazla vergi kesmemeleri, eski ve yeni arasındaki ücret farkı, baskıya maruz kalmamak gibi birçok talebimizde sendikayı yanımızda görmek istiyoruz. Ayrıca özellikle kadın işçilere yönelik mobbing ve psikolojik şiddet son bulmalı. Biz kadın işçiler insanca yaşanacak bir ücret isterken, eşit işe eşit ücret de talep ediyoruz."

'Fabrika büyüyor, biz kiramızı ödeyemiyoruz'

5yıldır Dudullu OSB'de gıda fabrikasında çalışan bir kadın işçiyim. Fabrikada yaşadığımız ağır çalışma koşullarını ve katmerli sömürüyü anlatmak istiyorum. Fabrikamızın önünde Ekmek ve Gül dergisi dağıtıldığında alıp eve götürdüm, bir hafta boyunca yazıları okudum, özellikle benim gibi fabrikalarda çalışan kadın işçilerin haberlerini ve yazdıkları mektupları okudum. Çok beğendim ve kadın işçi arkadaşlarımla birlikte üzerine konuştuk. İş yerlerinde iş kanunlarını, bu kanunlardan doğan haklarını bilmeyen, sendika nedir, prim nedir, işten atma nasıl olur, haklarımız nedir konularında bilgi sahibi olmayan çokça işçi var. Arkadaşlarımla dergiyi dağıtan okurları soru yağmuruna tuttuk. Onlar bir hukukçu ile bizi buluşturmak istediler, kalıcı haklarımız

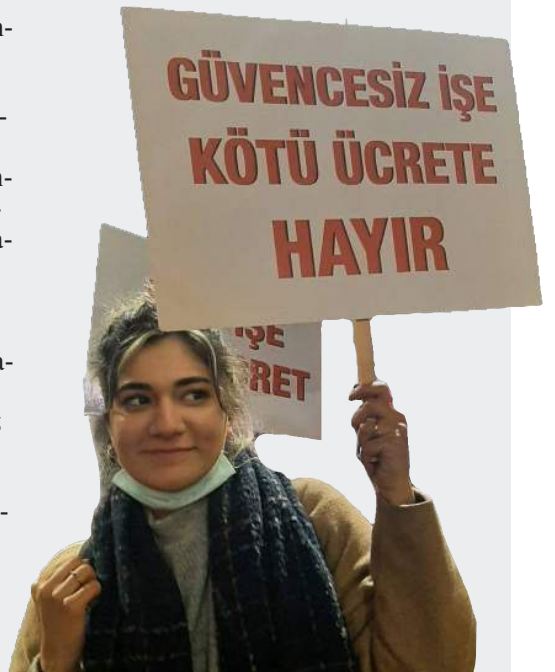
olması için sendikamızın ve sendikal örgütlülüğünün şart olduğunu anlattılar.

İŞ YERİNE BİZİM İSTEDİĞİMİZ SENDİKA GİRECEK!

Daha önce çalıştığım bir gıda fabrikasında da ücretler düşüktü ve 45-50 yaş aralığında hiçbir hakkını bilmeyen kadın işçiler işe alınmıştı. Bu tesadüf değil. OSB patronları çok örgütlüler, onların sendikası var, dernekleri var, odaları var, OSB müdürlüğü aracılığıyla özel güvenlik elemanları ile her türlü bilgiye sahipler. Bizim ücretlerimize üç kuruş zam yapacaklarsa birbirine danışarak ortak karar alıyorlar. Biz niye ortak hareket etmiyoruz, bir araya gelip sendikada birleşmiyoruz? Bu durumu konuşmaya başladık. Bir sendikada örgütlenme kararımız var. Fakat başka bir

sendika farklı bir iş yerinde örgütlenme girişimi başlattı. Buna kuşku ile bakıyoruz. Çünkü biliyoruz ki OSB'de bulunan büyük iki gıda fabrikasında patronun istediği Öz Gıda-İş Sendikası örgütlü. Patron yanlısı sendikaları istemiyoruz. Hâlâ asgari ücretin bin 500 lira üstünü alıyoruz, bazen 16 saate kadar çıkan çalışma saatlerimizle ücretlerimizi artırmaya çalışıyoruz. Yorgunluktan, uykusuzluktan, üç vardiya sistemiyle çocuklarımızdan, eşlerimizden, sosyal hayatımızdan olduk. Fabrika büyüyor biz ise bir aylık ev kirasına bile çalışmıyoruz. Bunun için örgütlenmek ve sendikalı olmak şart. Sendikal örgütlülüğü titizlikle yürüteceğiz. Kolları sıvadık, başaracağız!

Dudullu OSB'den gıda işçisi bir kadın
İSTANBUL

ÖZAK İŞÇİSİ KADINLAR:

'Onların tehditleri varsa bizim de örgütlülüğümüz var'

Fotograf: Ekmek ve Gül

Halime SANCAK
BİRTEK-SEN Malatya Temsilcisi

Urfa OSB'de 700 işçinin çalıştığı, Levi's, Hugo Boss gibi uluslararası markalara üretim yapan bir firma Özak Tekstil. Kölelik koşullarında çalıştırarak sömürdüğü işçilerin sırtından kârına kâr katan bir firma da diyebiliriz. İşçilerin büyük çoğunluğu fabrikada 6 senedir örgütlü olan Hak-İş'e bağlı Öz İplik-İş Sendikası'ndan istifade ederek bir süre önce Birleşik Tekstil Dokuma ve Deri İşçileri Sendikası'nda (BİRTEK-SEN) örgütlendi. Fabrikada yaşadıkları sorunları, üstlerinde kurulan baskıları, patron iş birliği sendikal anlayışı, kendilerine nasıl bir sendika ve mücadelenin gerektiğini kasım ayının sonuna doğru Urfa'da yaptığımız toplantıda konuşmuştuk. O toplantıda kürsüye çıkan, söz alan kadın işçilerin hissettiği baskıyı, maruz kaldığı şiddeti ben de en derinden hissetmişim.

Bir kadın işçinin işten atılması ile başlayan dalga, bugün işçilerin mücadelelerini fabrikanın önüne taşımasıyla adını direniş tarihine yazdırıyor. Özellikle kadın işçilerin çıktığı bu yol bugün bir onur mücadelesine dönüşüyor.

'KADIN İŞÇİLERİ GÜÇSÜZ GÖRÜYÖRLER'

Paketleme bölümünde çalışan kadın işçilerden biri başlıyor söze. Çalışma saatlerinin hiçbir zaman belli

Jandarma baskılarına, gözaltı, müdahale tehditlerine rağmen işçiler kararlılıkla direniş alanında mücadele etmeye devam ediyor ve birleşerek kazanmayı öğretiyor:

olmadığını söyleyerek devam ediyor: "Fabrikaya girişimiz var ama çıkışımız yok. Ancak bir ölüm olması lazım ki izin alabilesin. Sendikaya üye olduğum için odaya çağırılıyor ve tehdit ediliyordum. 5 yıllık bir işçiyim, kadın işçilere baskı çok. Hakkımız olanı da alamıyoruz. Odalara çekilip tehdit ediliyoruz, ama umurumda değil. Kadınlara yapılan hakaret, baskı erkeklere yapılamıyor, bizi güçsüz görüyorlar. Gecemiz gündüzümüz yok. Rapor alınca 'Keyfinden alıyorsun' diyorlar. Birlik olmaktan başka şansımız yok, birlik olursak hiçbir güç bizi yenemez."

İş yerinin işçileri 'Geri alacağız' deyip istifa ettirdiğini ancak işçileri kandırıp tazminatsız işten çıkardıklarını anlatıyor kadın işçi. Depremde dahi çalışmaya devam ettiklerini söylüyor ve ekliyor: "Ailemizle kalmak istiyorduk ama yetkililer 'Evinin çatısı yıkılmadıysa bahanelerle gelmeyin kabul etmem' dedi. Öz İplik-İş Sendikası ise bu duruma şahit olmasına rağmen hiçbir şey yapmadı. Beni BİRTEK-SEN'e üye olduğum için işten atmakla tehdit ettiler. Hiçbir şeyden korkumuz yok, onların tehditleri varsa bizim de örgütlülüğümüz var."

'FİZİKSEL ÖZELLİKLERİMİZLE AŞAĞILIYORLAR'

6 aydır fabrikada çalışan başka bir kadın işçi devam ediyor çalışma koşullarını ve yaşadıkları baskıları anlatmaya: "7 yıllık çalışma hayatımda hiçbir zaman bu kadar hakarete maruz kalmadım. Benim karşımda en çok gördüğüm kişi Mehmet Çiftçi. Paketleme yöneticisi Mehmet Çiftçi yürümeme bile bahane buluyor, 'Bu nasıl yürüyüş' diyor. Hasta oluyoruz rapor alıyoruz arkadaşlarımıza 'Gidin bakın ölmüş mü?' diye soruyor. Gece geç saate kadar mesaiye bırakıyorlar. Eve bırakırken de durağına uzak, ıssız bir bölgeye bırakıyorlar, karşı çıktığımda 'Sen zaten erkek gibisin, bir şey olmaz' diyor."

'VAZGEÇMEYECEĞİZ, YANIMIZDA OLUN'

Bütün arkadaşları adına konuşmak istediğini söylüyor bir kadın işçi de. O kadar dolmuş ki "Artık dayanacak güç kalmadı" diyor. "Bütün sıkıntıları ve bütün hakaretleri burada söylemek istiyorum. Yönetici Mehmet Çiftçi ufacak bir hata üzerinden bize 'Balık hafızalısınız, aptalsınız, geri zekalısınız' diyor. 'İşinizi düzgün

yapmazsanız, inşallah çocuklarınızdan hayır görmezsiniz' diyerek çocuklarımız üzerinden hakaret ediyor bize.". Kadın işçinin anlattıklarında tazminatsız işten çıkarmayla tehdit, hakaret, baskı, her tür şiddet ne ararsan var.

"Çalışma saati belli değil, yapabileceğimizden kat be kat fazla iş bekleniyor, o yorgunlukla eve ayakta gidiyoruz. Yediğimiz yemek, içtiğimiz su burnumuzdan geliyor. Yemeklerde ne pislik ararsan var, su kokuyor. Hasta oluyoruz izin yok, ailemizle vakit geçiremiyoruz, sosyal hayatımız kalmadı, düğüne cenazeye gidemiyoruz. Baygınlık geçiriyoruz doktora götürmüyorlar, 10-15 dakika dinlendirip aynı performans bekliyorlar." diyen kadın işçi bunlara bir dur demek istediklerini ifade ediyor. Öz İplik-İş'in sorunlara çözüm olmak yerine üstlerinde baskı kurduğunu anlatan kadın işçi, "Dava açacağım, tazminat alacağım" tehditleri gırla. Çok yorulduk artık. Bizi tehdit etseler de korkmuyoruz onlardan. Her zaman dimdik duracağız. Bütün bu sömürüye artık dur demek istiyoruz. Bize destek çıkın, yanımızda olun. Gece de olsa gündüz de olsa soğuk da olsa kış da olsa burada kalmaya devam edeceğiz. Çünkü artık köleliğe katlanamıyoruz." diyor.

Bugün gelinen noktada direnişlerine devam ediyor işçiler. Jandarma baskılarına, gözaltı, müdahale tehditlerine rağmen kararlılıkla direniş alanında mücadele etmeye devam ediyor ve sınıfa birliği, birleşerek kazanmayı öğretiyor.

Tekstil işçisi Ayşe: Mola hakkımızı böyle kazandık

Aliye KILIÇ
Bursa

Ayşe, 35 yıldır tekstil fabrikasında çalışan bir işçi. 16 yaşında işe başlayan Ayşe'nin üniversite okuyan iki çocuğu var. Çocuklar kıt kanaat geçinse de masraflarının 10 bini bulunduğunu söyleyen Ayşe, "Kendi ihtiyaçlarımı unuttum desem yeridir. Gençler de çok fazla şeyden feragat ediyorlar" diyor.

Meclisteki bütçe tartışmalarına dair "İşçiler doğrudan bütçe tartışmalarına dahil olmuyor gibi görünüyor ama aslında gıda, ulaşım, eğitim, sağlık gibi giderlerin artması, fabrikadaki bütün işçilerin gündeminde" diyor Ayşe. Özellikle birçok işçi birden artan ev kiralardan dolayı ev sahipleri ile davalık olmuş.

İktidarın Orta Vadeli Ekonomi Programına dair Ayşe "Gıdaya zam gelmesin, anlatılan Orta Vadeli Program ne bizim ihtiyaçlarımızı karşılıyor ne de bizler için yapılmış bir proje" diyor.

Ayşe eskiye oranla kadınların daha çok haklarını arayıp bir araya geldiğini söylüyor bunun sebebinin de baskının artmasına bağlıyor:

Fotoğraf: Evrensel

BİRBİRİMİZDEN BAŞKA ÇAREMİZ YOK

Ayşe, özellikle kadın işçiler üzerinde mobbing ve tacizin daha fazla uygulandığını vurguluyor. Kendisinden örnek veriyor, "Mesela molalarını kaldırmak istiyorlar. Üretimden yemekhaneye gidene kadar zaten 15 dakika geçiyor. Yemek, çay, sigara, tuvalet derken yetmiyor o molalar."

Kadın işçilerin önde olduğu küçük çaplı bir mücadele örneği göstermişler fabrikada. Bir araya gelip mola hakkını isteyen işçileri, yönetim kurulu korkutmaya çalışmış. Fakat işçiler ertesi gün tekrar bir araya gelip mola saatlerini arttırmışlar, "Biz o yarım saatlik molada makineyi kapatıp üretimi durdurmuyoruz. Vardiyalı şekilde molaya çıkıyoruz, molaya çıkan kişinin yerine işçiler çalışmaya

devam ediyorlar. Sonuçta iki kişilik çalışıyoruz, bu yüzden mola hakkımızı da kısıtlamalarına izin vermedik" diyor.

"Geçen gün fabrikada kadın bir işçinin çantası, makinenin üstünde diye müdür çantayı yere fırlatıp kadının üstüne yürüyüp bağırırmaya başladı. Biz de arkadaşımızı korumak için müdürün üstüne yürüdük" diyen Ayşe, kadınların daha cesaretle ve örgütlü olduğunu ifade ediyor. Fakat patronun bu birliktelikten korktuğu için işçilerin iyi anlaşmasını istemediğini dile getiren Ayşe "İşçilerin arasını bozmak için her yolu deniyorlar" diye ekliyor. Ayşe eskiye oranla kadınların haklarını daha çok arayıp bir araya geldiğini söylüyor bunun sebebinin de baskının artmasına bağlıyor.

"Sendika ancak haksızlığa uğradıkları zaman son çare olarak geliyor işçilerin aklına ama bu sendikaların suçu" diyor Ayşe. "İşçiler sendikaya güvenmiyor. Bazen birbirimize de güvenemiyoruz çünkü bizlere bunu dayattılar. Fakat birbirimizden başka çaremiz olmadığını da biliyoruz" diyor.

'Bu yıl da böyle bitti' dememek için

Mine ÇELİK
Tuzla-İstanbul

Yılın son ayında işçiler olarak yine "Bir yıl daha nasıl yaşayacağız?" sorusuna bizim dışımızda herkesin karar vermek üzere hazırlık yaptığımız günlere girmiş bulunmaktayız. Yeni belirlenecek olan asgari ücret için heyetler oluşturuldu, büyük laflar edilmeye başlandı.

Tuzla Sanayi Bölgesi'nin dört bir yanında çalışan işçiler olarak mesailerle günümüzün çoğunu çalışarak geçiriyor, yine de en temel ihtiyaçlarımızı gidere-miyoruz. Bunu ya çay molasında saniyelerle yarışırken ya tezgah başında sayı baskısı altında ustabaşına ettiğimiz bir küfürle ya da serviste camdan dışarıyı izlerken veya uyuklarken beden dilimiz, hayal gücümüz ile ifade ederek geçiyor günlerimiz. Bizler bu satırlarda daha fazlasını yaşadığımızı ve daha fazlasını düşlediğimizi söylemek istiyoruz.

NE ÇEKTİĞİMİ BİR DE BANA SOR

Saliha diye bir arkadaşım var, tekstil

Bugün hangi sendikasız iş yerinde daha fazla maaş karşılığında daha fazla hak tanınmıştır ki biz işçilere?

fabrikasında çalışıyor. "Kendisi gibi sanıyor herkesi" diyor bir arkadaşı için. Çünkü; bahsettiği arkadaşı emekli olmuş, eşi de kendisi de çalışıyor. Bir de üstüne geçmişten gelen mal varlıkları olunca kendi adına belirlenen maaşı ne olursa olsun devletin üzerine düşen artışı her yıl yaptığı gibi bu yıl da yapacağı rahatlığını taşıyormuş. Ama diyor ki Saliha "Madem bu kadar rahatsız neden devletin seni emekli gördüğü yaşta çalışmak zorunda kalıyorsunuz? Bunu deyince de ya canı sıkılıyor oluyor ya da kafasını hafifçe sallıyor. Ya da diyorum hadi sen rahatsız, peki ben? 3 çocuğum var benim, okuyorlar. Aynı bantta çalıştığımız çoğu arkadaşımız da benim gibi zorlanıyor."

Saliha fabrikada çalışan başka bir arkadaşısını anlatıyor, "Çalışıyoruz sonra da maaşımızı alıyoruz ya, gidiyor müdüre teşekkür ediyor. Çalışıyorsunuz tabii ki maaşınızı alacaksınız. Niye teşekkür ediyorsunuz? Sabahtan akşama kadar çalışıyoruz burada. 'Gelmışim sağ olsun, bana bu halimle

iş vermiş, teşekkür etmeyeyim mi abla?" diyor. Bu cümleler bana öyle şeyler öğretti ki. Çünkü bahsettiğim arkadaşımın ruhsal olarak sağlık sorunları var. Eşi doğru düzgün eve bakmıyor. Görümcesi de onlarla, o da aynıymış. Çocuklarının yükünü ise kendi üzerine almış. Geçemiyor ama aynı zamanda bir anne olarak çocukları için ayakta olmak, onlar için çalışmak zorunda. Bu sıkışmışlığın içerisinde iş kapısını bir lütf gibi görüyor ve kendi celladına bu yüzden teşekkür etmiş oluyor."

Saliha'nın çalıştığı yerde, eskiden sendikacı iş yerlerinde çalışan arkadaşları da var. Zamanında mücadele etmiş, haklarını almışlar. İşsiz kalınca sadece sendikayı suçlar vaziyete gelmişler, o yüzden sendikacı bir yer değil ama yine de yan hakları olan fabrikalarda çalışmak istiyorlarmış.

"Yanımızda daha fazla maaş veren fabrikanın patronu işçilere neler yaşıyor haberiniz var mı? Oralarla birleş-

Fotoğraf: Evrensel

mezsek sonuç ne olur sömürülmekten, ezilmekten başka? Verdiği iki kuruş fazla parayı, bizlerin ensesinden şişlerle dağılaya dağılaya alıyorlar. Bugün hangi sendikası iş yerinde daha fazla maaş karşılığında daha fazla hak tanınmıştır ki biz işçilere? Bütün işçiler yan yana olup, kendi öncülerimizi mücadelemez içerisinde çıkarmalıyız ki yarın sendikayı iş yerine getirdiğimizde patrona ayarı verebilelim. Hangi fabrikada olursak olalım, birlik olmadıktan sonra, en kötü sendika sendikasızlıktan iyidir. Ama bizlerin getirdiği sendikaya ayarı verecek olan da yine bizleriz. Patronun karşısına geçip sendikayı fabrikaya getirdikten sonra koltuk sevdaları devreye girdiğinde 'kardeşim sen hele bir dur' deyip sahneyi asıl sahiplerine, yani biz işçilere bıraktırılabilelim."

Bu nasıl bir enerci?

Hazan İLİK

Altın tozlu kahveler, havuzlar dolusu güller, lüks otomobiller, bir oda dolusu pahalı çanta ve ayakkabılar, her istediğinin her an gerçek olabildiği, milyonlarca kadının sadece telefon ekranından izleyebileceği şaşırtıcı hayatlar... Hem de halkın içinden gelme, emekleriyle ve akıllı girişimcilik hamleleriyle kısa sürede zenginleşen, üstelik geldiği yeri de unutmayan, kazandığı paraları ihtiyacı olanlara dağıtmaktan da geri durmayan yardımsever insanlara ait hayatlar... Telefon ekranında izlerken hepimize “vay be” dedirten, yoksullukla çevrili yaşamlarına sitem eden milyonlarca kadına “yapan nasıl yapıyor” diye örnek gösterilen, zenginlerin servetlerini sıfırdan ve emekle inşa ettiği fikrini örgütleyen bu hayatlar şimdilerde faş oluyor.

Türkiye’de zengin fenomen olma paketini görgüsüzlüğe varan gösterişine eşlik eden dini bütünlük ile bazen Dubai’ye ba-

zen umreye giden, yaşamının her detayını adeta bir “reality show” çeker gibi sosyal medyada paylaşırken sıkıştığında kıldığı namazı da gösteren, güzellik merkezini kurarken “kadınların hayatına dokunmak istedim” şeklindeki yüce bir hayalle yola çıktığını iddia ederek bu işi asıl manevi bir tatmin uğruna başlattığını ve sürdürdüğünü ima eden tipler oluşturuyor. Değil kişisel bakım ihtiyaçlarımızı karşılamak, kendi özel isteklerimize uygun harcamalar yapmak, bir ped bile almakta zorlandığımız şu koşullarda birbirinin kopyası güzellik merkezleri tabii ki hayatımıza teğet dahi geçmiyor. Bir kadının hayatına dokunmanın gerçekte ne anlama geldiği ise elimizde tuttuğumuz bu derginin dayanışma örneklerini anlattığı sayfalarında yer alıyor.

NE ADALETMİŞ BE...

Magazin programlarının fenomen dosyası yorumcusu haline gelmiş “iletişim uzmanı” ünvanlı müdavim

konukları her gün hararetle tartıştıkları yayınlarda “yüce Türk adaleti”ne şükranlarını sunmaktan geri durmuyor. Elbette ki her yere yayılmış bu çürüme noktasına nasıl gelindiği, bu tiplerin hangi siyasal figürlerin desteğiyle, iktidar bağlantılarıyla buralara geldiği sorgulanmıyor. Tüm bu zincir, sanki sadece birkaç kahraman gazetecinin ve avukatın aydınlatmasıyla açığa çıkmış, hükümet ve onun bürokratları da gerçeği öğrenir öğrenmez hızla gereğini yapmış gibi konuşuluyor. Oysa iktidar, 2016’dan bu yana Varlık Barışı adı altında çıkardığı servet affı yasalarıyla milyarlarca dolarlık servet sahiplerine kazancın kaynağını sormama, asgari ücretliden bile gelir vergisi alırken servet sahiplerinden vergi talep etmeme, onlara inceleme-soruşturma açmama taahhüdünde bulunuyor. Yani bugün Dilan Polatgillerin pıtrak gibi çoğalması, işledikleri suçlar bakımından Türkiye’nin cazibe merkezi haline getirilmesinden, sistematik olarak yolsuzluk, rüşvet ve kara para aklama

trafiğinin yoğunlaştırılmasından bağımsız düşünülemez. Zaten Dilan Polatgiller de tıpkı iktidarın yaptığı gibi, işledikleri suçları örtbas etmek için “Kurban olduğum devlet” biçiminde sözlerle devlet, vatan, bayrak gibi kavramlara sarılmakta geri durmuyor.

‘YÜRÜ YA KULUM’

Dilan Polat’ın suç ortağı avukatı bu kadar kısa sürede nasıl bu kadar zenginleştiklerini soranlara, “Allah onlara yürü ya kulum dedi” diye cevap vermişti. Dilan Polat’ın kendisi de benzer bir soruyu

Dilan Polat ve milyonlarca emekçi kadının ‘enerci’sinin kaynağı da farklı, ait olduğu dünyalar da. Peki ya nasıl birikiyor bu ‘enerci’?

“E aşkım çalışıyoruz o kadar” şeklinde yanıtlamıştı. Ömrünü gece karanlığında uyanıp günün 12 saatini çalışmakla geçiren milyonlarca emekçi Dilan Polat ve türevlerinden daha tembel veya para kazanmak için daha az çaba ve emek harcıyor olmamasına rağmen bırakalım “Yürü ya kulum” denmesini, bir kilo meyve alırken bile iki kez düşünüyor. Dilan Polat ve türevlerinin yanında çömez kalacağı, tüm zenginliğini çeşit çeşit suçlara borçlu dünyaca ünlü Kardashian hanedanlığından, kariyeri yalanlarla dolu Elon Musk’a kadar bir gerçek var: Servetlerini devletin ve siyasi iktidarların olanaklarını kullanarak ayrıcalıklar kazanmaya ve sömürüye borçlular. Yani, Dilan Polat ve milyonlarca emekçi kadının enercisinin kaynağı da farklı, ait olduğu dünyalar da.

Görseller: Canva Pro

‘Biz de dolandırılmış sayılıyor muyuz?’

UZUN süredir Dilan Polat’ı sosyal medyadan takip ediyordum. 5 yılda bu kadar zenginleşen bu kadına, ne yalan söyleyeyim, hayranlık duyuyordum. Hem güzel ve zengin hem de kocası onu çok seviyor. Bu başarılı kadına olsa olsa insan hayranlık duyar. Ben de yıllardır birçok işte çalıştım, çalışmaya devam ediyorum. Ama aldığım para sadece evin kirasına yetiyor. İki çocuğum var, eşim de çalıştığı halde ne yapsak bir türlü geçinemiyoruz. Ama Dilan Polat başarmıştı. Fakirlikten gelmiş ve zengin bir kadın olmuştu.

Yemek molalarında işçi arkadaş-

Dilan Polat’ın güzellik merkezine lazer epilasyon için kaydımızı yaptık. Böyle ünlü birinin yerinde başımıza bir iş gelmez dedik. Daha ilk seansımız gerçekleşmeden, Polat’ın tutuklanma haberi geldi.’

larla beraber hep onun videolarını ağız açık izlerdik. Bindığı arabalar, fırlattığı dolarlar, yüzdüğü havuzlar... Bazılarına kızdık, “Bende bu para olsa, bu kadar görgüsüz davranmazdım.” diyerek gülüşürdük.

Bir gün arkadaşlarla karar verdik, Dilan Polat’ın güzellik merkezine lazer epilasyon için kaydımızı yaptık.

Böyle ünlü birinin yerinde başımıza bir iş gelmez dedik. Daha ilk seansımız gerçekleşmeden, Dilan Polat’ın tutuklanma haberi geldi. Kara para aklamış deniliyor fakat olan bizim paraya oldu. Onlar için bir iç çamaşırı parası belki ama bizim için çok büyük para. Biz onu ne zorluklarla kazanıyoruz. Bir de peşin ödedik.

Benim ve bir arkadaşımın eşi bu durumu bilmiyor. Öğrenirlerse bir de onlara hesap vermek zorunda kalacağız. Yani, biz de dolandırılmış sayılıyor muyuz? Bilmiyorum ama bilip bilmeden başkalarının hayatına bir daha özenmeyeceğim kesin. Emek gücüyle kimsenin zengin olmayacağını öğrenmiş olduk. Bu ülkede iki türlü zengin olunur, ya emeği sömüreceklerin benim patron gibi ya da Dilan Polat gibi dolandırıcılık yapacaksınız.

*İşçi bir kadın
Esenyalı / İSTANBUL*

Kadınlar şiddete ve yoksulluğa terk

İsimleri aynı, yaşamları benzer üç kadının Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğine başvuruyor, Türkiye’de binlerce aynı yaşamı paylaşan kadının hikayesini dinliyoruz.

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği Başkanı

Farklı şehirlerden 3 ayrı kadın...İki kadının sadece yaşadıkları değil isimleri bile aynı. Derneğimize ulaşan bu üç kadının 4 çocuğu var. Yıllardır şiddet gördükleri eşleri tarafından çocuklarıyla birlikte evden atılmışlar. Bu üç kadın farklı şehirlerden gelmiş Esenyalı’ya. Üç kadın da sığınma evinde kalmış. Ama geldikleri yerde ev bulmak öyle kolay değil. En ucuz kira 10 bin liradan başlıyor. Eş, dost ve bizim desteğimizle evler tutuldu kadınlara. Fakat içinde tek bir eşya yok. Çocuklar aç ve ekmek bekliyor. Bu üç kadından birinin çocukları biraz büyük olduğu için bir işe girebilirdi. Aynı zamanda adaş olan diğer iki kadının durumu daha vahim. Çocuklar çok küçük ve birinin bir çocuğunun engeli var ve bakıma muhtaç. Bu adaş kadınlar hiç tanışmıyorlar. Hep birbirlerinden farklı zamanlarda derneğe gelebiliyorlar. Birinin yüzündeki ifade halbuki diğerininkinden yansıyor bize. Bazen her iki Özlem’i karıştırdığım bile oluyor. Hangisinin buzdolabına ihtiyacı vardı acaba? Ocağı kime verecektik? Tenceresi olmayan hangisiydi? Derneğe başvuran ve bu durumda olan toplam 8 kadın var. Onlara dayanışmayla ev kurmaya çalışıyoruz. Ama bu yazıda özel olarak iki Özlem’den bahsedeceğiz ama bilinsin ki 8 kadının durumu da aynı derecede kötü.

Her iki kadın da eşleri tarafından uzun yıllar şiddete maruz kalmışlar. Evli olduğu erkekler “artık istemiyoruz” diyerek kapının önüne koymuş kadınları ve çocukları. Birinin eşi birlikte oturdukları evi bir akrabasının üzerine yapmış ki Özlem hak talep etmesin. Bu da yetmezmiş gibi “Nafaka istersen seni öldürürüm”

diye tehdit etmiş. Diğerinin eşinin ise az kalır yanı yok. Kıskançlık, şiddet ve aileyi de Özlem’e karşı kıskırtmaktan tutun daha birçok şeye. Özlem korunabilmek için gizlilik kararı çıkartmak zorunda kalmış. Aylardır uğraşan bu iki kadından bir tanesine daha yeni bir avukat atandı diğeri daha bekleyecek.

İkisi de yardıma muhtaç fakat başvurduğu her kurumdan “yardıma uygun değilsin” diyerek dosyasına ret geliyor. Diğeri ise İstanbul’da hiçbir yeri bilmediği ve okuma yazması olmadığı için yardıma başvuru yapamıyordu. Onun adına biz başvurduk. Sosyal yardımların kirayı bile karşılamayacağını biliyoruz. Bunlar çok cüzi rakamlar olacak. Ama en büyük engel ise henüz boşanmanın gerçekleşmemesi. Yani erkekler, kadınları “kapının önüne koydukları” ve de boşanmak istemedikleri için bu davalar çekişmeli bir biçimde en az 3 yıl sürecek. Sosyal hizmetler ve vakıf kesin boşanma sonucu istedikleri için artık yardım almak için üstün bir yetenek gerecek. Şimdilik el birliği ile kadınların hayatını kolaylaştırmaya çalışıyoruz. Ama maalesef hiçbiri kalıcı çözüm değil. Çocukların sağlıklı beslenmeleri, sağlıklı evlerde yaşamaları için devletin rolünü oynaması gerekiyor.

DERNEĞE İLK 6 AYDA BİN 600 BAŞVURU

2023 ilk altı ayı Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğine başvuran kadın ve çocuk sayısı bin 600. “Boşanmak istiyorum, tehdit ediyor”, “Bo-

şanmayı kabul etse bile nafakayı vermiyor”, “Çocuklarla baba evine sığındık ama ailem istemiyor”, “Ev tutamam çünkü hiçbir gelirim yok”, “Eve ekmek alacak param yok” gibi ifadeler yılın ilk 6 ayında derneğimize gelen kadınların dilinden dökülenler. Yoksulluk arttıkça kadınların yaşam koşullarının daha da kötüye gittiğini birçok örnekle sıralayabiliriz. Bu yıl biterken Mecliste gelecek yılın kadınlar için nasıl geçmesi gerektiğine karar verecek bütçeyi belirleyecek olan görüşmeler yapılıyor.

BÜTÇEDEN HAKKIMIZI İSTİYORUZ

Gerçek anlamda kadınların şiddete karşı korunmaları, şiddete uğradığı takdirde hem cezai yaptırımları ve aynı zamanda kadınları sosyal ve ekonomik olarak destekleyecek bir bütçenin kadınların yararına olacağını biliyoruz. Şiddet gören kadınların hem boşanmalarının önünde tonla engel varken günden güne daha yoksul hale geliyorlar. Birçok kadın küçük çocuklarının bakım yükünden kaynaklı çalışmıyor.

Her iki Özlem de “Gece geç vakte sokağa çıkıp çöpleri karıştırıyorum” diyor. Bu ülkede muhtaç hale gelmek kader değil, uygulanan ekonomik politikalar yüzünden emekçi kadınların durumu bu. Aslında biliyoruz ki eğer isteseler emekçilere harcanacak bütçe elbette var. Fakat patronların yönettiği bu düzende her şeyde patronlara sunuluyor. Örneğin yıl içinde çok kez patronlara teşvik adı altında, emekçilerden toplanan vergilerin hepsi peşkeş çekildi. Yine çok kez koca holdinglerin vergi borçları silindi. Şimdi biz buna zenginlerin kaderi bu diyebilir miyiz? Yoksulluk da zenginlik de kader değil, bizi yönetenlerin emekçi halka, kadınlara reva gördüğü yaşam bu. Kadınları kapı kapı dolaşıp, yardım istemeye mahkûm bırakan iktidarın politikalarına karşı “bütçeden hakkımızı istiyoruz” demekten vazgeçmemeliyiz.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

‘Yalnız değilim kadınlar var’

‘Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği ile tanıştıgımda oradaki kadınlar bana kucak açtılar. Dernek sayesinde belki de kendi başıma hiç öğrenemeyeceğim bilgileri öğrendim.’

MERHABA, adım Derya, 34 yaşımdayım. Eşimden ayrılalı çok uzun zaman oldu, bir tane erkek çocuğum var. Kendimin ve ailemin imkanlarıyla oğlum büyütüyorum. Aslında ben özgürlüğüne oldukça düşkün bir kadımdım, oturduğum yerde ve oğlumun eğitim gördüğü okul sayesinde yeni insanlar tanıdım ve o güzel insanlar sayesinde yeni bir aile de kazanmış oldum: Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği.

Gündelik hayatımda oturduğum binadaki insanlara selam verdiğimde karşılık alamıyorken, ikamet ettiğim sokakta insanlar dönüp arkalarına dahi bakmıyorken, dernekteki oradaki kadınlar bana kucak açtılar.

Benim sorunlarımı, görüşlerimi dinlediler ve bu dernek sayesinde belki de kendi başıma hiç öğrenemeyeceğim bilgileri öğrendim, deneyimleri yaşadım. Hatta yeni öğrendiğim bu bilgilerden birisi de geçen senelerde ne anlama geldiğini dahi bilmediğim 25 Kasım’dı. Bu zamana kadar yalnızca kendi kafamda, kendi düşüncelerimle savaşıyordum ama yalnız olmadığımı ve dernekteki kadınlarla beraber yürüebileceğimi öğrendim. Bana kattıkları bu deneyimler, geliştirmeme yardım ettikleri dünya görüşüm ve bana kucak açmalarından dolayı derneğimizdeki bütün kadınlara minnettarım, hepsine de teşekkür ederim.

Derya GÜNEY
Esenyalı/İSTANBUL

Görsel: Canva Pro

'Tacize, mobbinge uğramadan, insanca ücretle çalışmak istiyoruz'

Merhaba, Ben altı senelik avukatım. Ancak üç yıl üst üste hâkim olmak için sınava girdim. Her seferinde yüksek puan almama rağmen mülâkatta elediler. Daha düşük puan alanlar girdi ama ben giremedim. Mezun olduktan sonra ilk hayal kırıklığım o zamandı. Evde kalıp ders çalışmak ve sonuç alamamak beni de ailemi de kötü etkiledi. Artık hâkim olma umudumu yitirip avukatlık yapmaya karar verdim. Birçok yerde kötü muameleye maruz kaldım. En son çalıştığım ofiste patronum her yere kamera yerleştirmiş. Sürekli bana "Sen tatlısın, seni izlemekten çalışamıyorum" gibi şeyler söylemeye başladı. Artık masama da kamera koyduğunu söylediğinde çareyi işten ayrılmakta buldum.

Şimdi başladığım işime mobbinge ya da tacize uğramayayım da koşullar ne olursa razıyım noktasında başladım. Patronum bana "Tecrüben yok, asgari ücreti kabul eder misin?" dediğinde bu psikoloji içerisinde olur dedim. Şu an 15 bin lira ücretle 1 buçuk yıldır çalışıyorum. Zam ayı yaklaştığında patronumuz sürekli parasızlıktan şikâyet ediyor ve hatalarımızı aramaya başlıyor.

Bu arada nişanlım da avukat. O da benim gibi benzer birçok sorun yaşıyor. Maalesef beraber çalıştığı kadın arkadaşı patronu tarafından tacize uğramış. Çareyi işten çıkmakta bulmuş o da. Bunu bizlere yapanlar da avukat, adalet, hukuk temsilcisi... Maruz kaldığımız durumları paylaşamıyoruz. Haklarımızı savunacak bir kurum yok, baroya ise güvenmiyoruz.

2 yıldır nişanlıyım ve evlenemiyoruz. Çok vasat bir ev bulsak birimizin maaşı bile karşılamıyor, diğer masraflardan hiç bahsetmeyelim bile. Bazen neden o kadar uğraştım, okudum diyorum kendime. Bu hayat için mi? Ailem de onca sıkıntı çekti beni okutmak için.

Nasıl çözülür bu sorunlar bilmiyorum. Bütün sorunlarımızı rahatlıkla konuşabildiğimiz, birlikte çözümler aradığımız, herkesin birbirine güvenebileceği ve umutlarımızı yeşertecek bir şeye ihtiyacımız var.

*Bir kadın avukat
ANKARA*

Kadınlar bütçeden ne istiyor?

Yeldeğirmeni Ekmek ve Gül Grubu

HAYATIN her alanında üreten biz kadınların vergileriyle oluşturulan bütçeler Mecliste görüşülüyor. Görüşmeler sürerken, Yeldeğirmeni Ekmek ve Gül olarak bütçenin nerele harcanabileceğini konuştuk.

BÜTÇE KADINLARI ŞİDDETE KARŞI KORUMALI

İrem

KADINLARIN ekonomik olarak güçlendirilmesi adına çalışma alanı oluşturulmasına bütçe verilmeli. Bütçe, şiddet gibi konularda kadını korumaya yönelik harcanmalı. Eğitim ve özellikle beslenme konusu yakıcı bir sorun. Kreş desteği de bütçede yer edinmesi gereken önemli bir mesele.

İŞ KOŞULLARI İYİLEŞTİRİLSİN

Seçil

BÜTÇE görüşmelerinde doğum izini, gebelik yardımı gündeme gelmiyor. "Çocuklarımız aç, okulda yemek dağıtın" dediklerimiz de bile burun kıvrılıyor. Biz bütçeden kadınların iş koşullarını iyileştirecek payı istiyoruz.

MESLEKİ EĞİTİM KURLARINI YAYGINLAŞSIN

Gamze Ş.

KADINLARIN ilgilerine göre tercih edip kolaylıkla ulaşabileceği mesleki eğitim kurslarını yaygınlaşmasını isterim. Ayrıca çocuklarımıza okullarda ücretsiz sağlıklı yemek verilmesini istiyorum. Çünkü beslenme konusu bir çoğumuz için hala en büyük sorun.

HPV AŞISI HALA ULAŞILABİLİR DEĞİL

Gamze

BİRÇOK kadın jinekolojik muayene yaptıramıyor. Devlet hastanelerinde randevu bulsa bile önemli bir şeyi yoksa tetkik, test yaptıramıyor. Kadınlar HPV aşısının ücretsiz olması için kampanyalar yaptılar ama aşı ulaşılabilir ve yaygın değil.

ERKEN TEŞHİS VE TEDAVİYE BÜTÇE

Öykü

DEVLET hastanelerinde meme kontrolü için genel cerrahiden randevu almak 2 hafta sürüyor. Sonrasında ultrason randevusu için 1 hafta bekliyorsunuz. Oradan radyolojiye randevu alman gerekiyor biyopsi için. Kısa bir süre önce bunu yaşadım ve mecburen özel hastaneye gittim. Randevu ve ultrason ücreti 2 bin, biyopsi için 13 bin 900 lira alındı. Bu ücreti ödemeyen onlarca kadın var. Erken teşhis ve tedaviler için bütçe ayrılmalı.

KADIN SAĞLIĞINA BÜTÇE

Betül

PED gibi temel hijyen ürünleri, hormon sorunları için de kullanılan doğum kontrol ilaçları çok pahalılar. Bizden alınlarla, temel sağlık ihtiyaçlarımıza dönük bütçe istiyoruz.

Bir eğitim emekçisi olarak "abartılıyor" dedikleri aç kalan çocuklarla yıllardır bir aradayım. Binlerce kadının, çocuklarının sağlıklı beslenme hakkı için topladığı imzaları Bakan dikkate bile almıyor. Çocukların sağlıklı beslenmesine gitmeli bütçe.

SAVAŞA DEĞİL SAĞLIĞA BÜTÇE

Yıldız

KADINLARDA zorunlu bir ihtiyaç olmasına rağmen pedlerden yüzde 10 KDV alınıyor. Kadınların en temel sağlık hakları HPV aşısı ve doğum kontrol yöntemleri. Bunlarla ilgili bütçe oluşturulmalı ve kadınların temel sağlık hakları sağlanmalıdır.

PATRONLARA DEĞİL ÖĞRETMENLERE BÜTÇE

Evin

MECLİSTE bütçe tartışılırken aslan payını yine patronlar, cemaat ve tarikatlar alıyor. Özel sektörde çalışan bir eğitim emekçisi olarak bütçenin patronlara değil, öğretmenlere ayrılmasını istiyorum. Eğitim hayatından koparılıp işçiliğe mecbur bırakılan, yoksulluk içinde güç bela okuyup da okulda açlıktan bayılan binlerce çocuk, zorla evlendirilen binlerce kız çocuğu var. Günde bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek her çocuğun hakkı ve devlet buna bütçe ayırmak zorunda.

BÜTÇEDEN HAYVANLARA PAY İSTİYORUZ

Özge

İki kedi var. Hep birlikte zorlanıyoruz maaşla. Gittikçe kötüleşen ekonomik koşullar beraberinde veteriner ihtiyaçlarını ve mama vb. alımlarını da olumsuz yönde etkiliyor. Bazen şaka olarak söylenen "Hayvanlar kendi paralarını kazanamıyor ki" cümlesini yetkililere hatırlatayım ben de. Hayvan dostlarımızla birlikte yaşamak lüks olmamalı! Bütçeden, göz ardı edilenler hayvan dostlarımız için de pay istiyoruz.

2024'ün mottosu:

Saldırırlara karşı dayanışmayı ve mücadeleyi büyütmeliyiz

Her geçen gün büyüyen yoksulluk, haklarımızı yönelik saldırılar ve savaşlarla 2024 yılını karşıyoruz. Geçtiğimiz bir yılda endişe, üzüntü, korku, hatta kimi zaman çaresiz hissettiren birçok olaya tanıklık ederken umutsuzluğa kapılmadan bu duyguların üstesinden dayanışma, birlik ve mücadele inancıyla, kız kardeşliğimize sarılarak geldik. Yaşadığımız onca haksızlığı, eşitsizliği, şiddeti, yıkımı da bütün bunlara karşı umudu büyüten sesi de dergimizin sayfalarında kadınlar kendi sözleriyle aktardı. Yeni bir yıla girerken 2023 yılında yaşadıklarımız, kaybettiklerimiz, mücadele ettiklerimiz, kazanımlarımız; yeni bir yılda söyleyecek sözümüz için hem bir hafıza hem de mücadele için bir umut ve güç olsun...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

KADIN CİNAYETLERİNE KARŞI SOKAK SOKAK MÜCADELE

2023 yılında yine ülkenin birçok yerinde kadınlar şiddete uğradı ve öldürüldü. Pınar Damar, Peri Dağlar, Münevver Ayan ve daha nice kadın, çoğunluğu tanıdığı ve yakınları olan erkekler tarafından öldürüldü. Kadınları koruyacak, yaşam hakkını sağlayacak yasalar oluşturmak yerine iki yıl önce İstanbul Sözleşmesinden çekilen iktidar, 6284'ü, nafaka hakkını tartışmaya açtı, kadınların şiddete de uğrasa öldürülse de "kutsal" aileye hap-

setme çabasına girişti. Kadınlar ise kadın cinayetlerine ve şiddete karşı kendilerini korumayan yasalar karşısında yan yana gelmeye, dayanışmayı örgütlemeye, birbirine sahip çıkmaya devam etti. Nerede bir kadın cinayeti yaşansa kadınlar hesap sormak için mahkeme mahkeme sokak sokak sesini yükseltti. Geçtiğimiz 25 Kasım ise bunun işareti oldu. 25 Kasım'da yurdun dört bir yanında kadınlar hakları için sokağa çıktı.

EĞİTİM HAKKINA SALDIRILAR VE "DİNDAR" NESİL YOLUNDA ADIMLAR

14 MAYIS seçimlerinin ardından yeni atanan Milli Eğitim Bakanının açıklamalarının ilk hedefi karma eğitim oldu. Görevi eğitim hakkının önündeki engelleri kaldırmak ve bütün çocukların eşit bir şekilde eğitime ulaşmasını sağlamak, "çocuklarını okula göndermek istemeyen aileler" bahanesinin arkasına sığınan Bakanın karma eğitime yönelik sözleri öğretmenler, veliler, eğitim sendikaları ve birçok kesim tarafından tepki ile karşılandı. Bu tepkiler Bakana "Öyle demek istemedim" dedirtmek zorunda bıraktı. Bakanlık 2023 yılında ne karnı aç ço-

çukları ne çocukları eğitimden koparan nedenleri kendine dert edindi ne de nitelikli bir eğitim için çabaladı. Bakanlık ne öncesinde ne de 2023 yılında çocukların eşit, laik, parasız, bilimsel eğitim hakkı için herhangi bir adım atmadı. Bir de üstüne, tarikat ve cemaatlerle protokollere milyon liralık aktardı. Okullara eğitim ile hiçbir ilişkisi olmayan din görevillerinin girmesini sağlayacak ÇEDES gibi projeleri uygulamaya koydu, müfredatı dini içerikli seçmeli dersleri artırdı, "dindar" nesil söylemine denk düşen politikalar geliştirme çabasına içine girdi.

YIKIMIN KARŞISINDA KADINLAR KIZ KARDEŞLİK KÖPRÜSÜ'NÜ KURDU!

6 ŞUBAT'ta 11 ili etkileyen ve ülke tarihinin en büyük depremlerinden olan Maraş merkezli depremde binlerce insan hayatını kaybetti. Depremi ilk günleri özellikle deprem bölgelerine ulaşamaması, hayatı önemdeki ilk günlerde bölgede insanların yıkımın sorunlarıyla baş başa oluşu ve devletin deprem bölgesinde herkesi isyan ettiren, yaşanan acı ve çaresizlik karşısında ülkenin dört bir yanında halk, örgütlediği dayanışma ile yaşananların üstesinden gelmeye çalıştı. Ekmek ve Gül olarak bizler de "Hayatı Yeniden Kuru-

yoruz" diyerek gerçekleştirdiğimiz Kız Kardeşlik Köprüsüyle yüzlerce kadınla yan yana geldik, dayanışmayı büyüttük, birbirimize sahip çıktık. Depremi üzerlerinden 10 ay geçmesine rağmen hâlâ bölgede insanların yıkımın sorunlarıyla baş başa oluşu ve devletin deprem bölgesinde herkesi isyan ettiren, yaşanan acı ve çaresizlik karşısında ülkenin dört bir yanında halk, örgütlediği dayanışma ile yaşananların üstesinden gelmeye çalıştı. Ekmek ve Gül olarak bizler de "Hayatı Yeniden Kuru-

AGROBAY'DAN ÖZAK'A KADINLAR EMEĞİNE SAHİP ÇIKTI

2023 hepimiz için işçi ve emekçilerin sırtına binen yükü öne çıktı. Haksızlıkların dört bir yanı sardığı Türkiye tablosunda, en çok da kadın işçiler baskı altındaydı. İŞİG'in raporuna göre son on yılda 1349 kadın iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. 2023 yılında Elif Aktas iş yerinde elektrik akımına kapılarak, Nalle Büşra Sarıgül fabrikanın merdiven boşluğuna düşerek iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Kadınlar güvencesiz ve kötü çalışma koşullarında, örgütsüz çalışmaya mecbur bırakılırken 2023 yılı emeğe yönelen saldırıların, emekçilerin yoksulluğunun da arttığı bir yıl oldu. Emekçiler ise yok-

sullaşmaya ve haklarına yönelen saldırılara mücadele ile cevap vermekten geri durmadı. Düşük ücretlere, ağır çalışma koşullarına ve sendikalaşmanın önündeki engellere karşı birçok iş yerinde işçiler eylemler gerçekleştirdi. Yıllarca sigortasız, kötü koşullarda çalıştırılan, ücretsiz izne gönderilen, maaş ve tazminatlarını alamayan ve sendikalı oldukları için işten atılan Agrobay ve Özak işçilerinin direnişinde, toplu sözleşme için Corning işçilerinin grevinde ve birçok fabrikada ve iş yerinde emekçilerin insanca bir yaşam ve çalışma koşulları için eyleminde kadınlar omuz omuza direniş örgütledi, emek mücadelesini büyüttü.

Fotoğraf: sendika.org

ÇÖZÜM SANDIK DEĞİL, MÜCADELE

CUMHUR ittifakının baskıyla, korkuyla, yokluk ve yoksullukla 14 Mayıs seçimlerinde iktidarı pekiştirmesi ve kadın düşmanı politikaları dillendirmekten çekinmeyen, kadınları yok sayan, 6284'ün kaldırılmasını dillerine pelesen eden HÜDA-PAR ve Yeniden Refah Partisi'nin meclise girmesi, yeni meclisin "Tarihin en gerici meclisi" olarak tanımlanmasını da beraberinde getirdi. Seçim sonuçları sadece oy vermenin yetmediğini, mücadeleyi her alanda örgütlemek gerektiğini hatırlattı bizlere. Yeni Anayasa tartışmaları hararetlenirken AKP'nin önümüzdeki günlerde kadınların haklarına ve kazanımlarına yönelik yeni saldırıların hazırlığında olduğu da daha belirgin bir hal aldı.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

LGBTİ'LERE YÖNELEN NEFRET SÖYLEMİ

ÖZELLİKLE seçim süreci ve sonrasında, bizzat Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından "veba" benzetmesiyle "sapkın akım" sözleriyle LGBTİ'ler hedef haline getirildi. Nefret politikasını söylemlerinin yanı sıra LGBTİ'lere karşı

kamu spotuyla, gökkuşağı renklerine savaş açarak, LGBTİ'lere yönelik nefret örgütleyen aile mitingleri düzenlenerek büyüyen AKP, "güçlü aile" söylemi üzerinden politikasını sürdürdü.

Ancak gerici ittifak karşısında yeni Mecliste, emek ve özgürlük mücadelesinin içinden gelen, kadın ve çocuk hakları için mücadele eden, kadınların sesi olan çok çok sayıda kadın milletvekili de yer aldı. Kadın haklarına saldırıları

her gün kendine iş edinenlere karşı mücadelenin içinden gelen kadınlar, meclisin açıldığı ilk günden bu yana kadınların, çocukların, emekçilerin sözünü söylemekten geri durmadı.

ÇOCUKLARIN BESLENME HAKKI İÇİN MÜCADELE BÜYÜDÜ!

HER dört çocuktan birinin okula aç gittiği ülkemizde, çocukların temel haklarının sağlanmasında sorumluluğu onlara çağırılı 2022 Eylül ayında başlattığımız okullarda "1 Öğün Ücretsiz Yemek Kampanyası" 2023 yılında büyüyerek sürdü. Veli dernekleri, öğretmenler, eğitim sendikaları, ebeveynlerle birlikte geniş bir kesimle yürüttüğümüz kampanyada kadınlar, çocukların beslenme hakkı için mücadeleyi kimi zaman okul önlerinde imza toplayarak kimi zaman basın açıklamalarıyla ve kimi zaman toplantılar düzenleyerek yürüttü. Geniş kesimlerce sahiplenilen bu

kampanya sonucunda ilk kazanım okul öncesi için geldi ve bakanlık okul öncesine ücretsiz yemek sağlayacağını duyurdu. 2023 yılında ise ücretsiz yemek hakkının eğitim tüm kademelerinde sağlanması ve sağlıklı bir öğün verilmesi için mücadele sürdü. Ancak MEB'in depremi de bahane ederek okul öncesinde ücretsiz yemeğin verilmeyeceği yönündeki karar ve 2024 bütçesinde çocukların beslenme hakkı için bütçe ayırmaması, önümüzdeki yıl daha çok kesimle yan yana gelme ve inatla mücadeleyi büyütme görevini önümüze koydu.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

YOK SAYILMAYA İNAT KADINLAR HER ALANDA VARLIĞINI HATIRLATTI

2023 yılında kadınların yok sayılmasının, kadınların başarılarını gölgeleme çabasına da şahit olduk. Kadınların kendilerini yok sayan bu politikalara elde ettikleri başarılarıyla yanıt verdiği bir yıl da oldu 2023. Merve Dizdar Cannes'da En İyi Kadın Oyuncu ödülünü alırken, ödülünü mücadele eden ka-

dınlar adadı. A Milli Voleybol takımı oyuncusu Ebrar Karakurt Yeni Akit, Yeniden Refah Partisi gibi çevrelerce hedef haline getirilen voleybol oyuncusu kadınlar cevabı Milletler Ligi ve Avrupa Şampiyonu olarak verdi. Kadınlar sporda, sanatta, bilimde ve birçok alanda önemli başarılar kazandılar.

Laiklik nasıl hedefe oturtuluyor?

ilke IŞIK

Tarikat ve cemaatler dün olduğundan daha çok tartışılıyor ülkede. Hiranur Vakfı bünyesinde 6 yaşında bir kız çocuğunun yaşadıkları bu durumun görünür kılınmasında önemli bir rol oynadı. Ülkenin her yerinde dal budak salan, mahallerde, iş yerlerinde, kamu kurumlarında örgütlenmiş yapılanmalardan söz ediyoruz. İktidarın dünkü Gülen cemaati ilişkisi, başka cemaatlerle başka biçimlerde, yine yerleşik ve yaygın biçimde devam ediyor.

Kız çocuklarının eğitim hakkı yok sayılırken, çocuk yaşta evlilikler normalleştiriliyor. Kadınlara aile cenderesi içinde hiçbir söz hakkının olmadığı bir baskı ortamı sunuluyor. Cemaat ve tarikat karanlığı iktidardan aldığı güç ve ilişkileneyle varlığını sürdürürken devlet eliyle yaratılan bu durum laiklik tartışmasının sürekli gündemde olmasını sağlıyor.

KAMU HİZMETİNDEN DEVLET EL ÇEKİYOR

Kamu hizmetlerinden devletin elini çektiği, sosyal devletin izlerinin silinmeye başladığı dönemde iktidarını kurmaya başlayan AKP, aynı yoldan devam etti. Özelleştirilmeyen kurumun neredeyse kalmadığı günümüzde, kamunun elini her hizmetten, her alandan çekmesi, kamu hizmetlerinin piyasalaşmasına neden oldu. Eğitim eşit, parasız ve ulaşılabilir bir hizmet olmaktan çıkarılırken, en temel hak olan eğitime ulaşmak, eğitimle birlikte beslenme, barınma gibi olanaklar devlet tarafından nicedir sağlanmıyor. 2022 yılında Nur Cemaatine ait bir yurtta kalan üniversite öğrencisi Enes Kara'nın intiharı, bu yurtların varlığı ve oralarda neler yaşandığını gösteren çok acı bir örnekti.

Aynı zamanda iş bulmak, bir yerlere yerleşebilmek, sosyal yardımlardan faydalanmak ya da belediyelerden destek, katkı alabilmek için emekçiler bir şekilde cemaatlere denk geliyor. Giderek artan yoksulluk, en temel ihtiyaçlara dahi ulaşmakta yaşanan zorluk, devlet yerine başka odaklarda çözümü aramaya itiyor. Çünkü devlet yok ortada, her gün nasıl geçineceğini düşünen, geleceksizlik içinde çıkış bulmaya çalışan milyonlara iktidar sabır tavsiye ediyor sadece.

Emekçilere, gençlere, kadınlara diyecek şeyi giderek azalmış, oldukça yıpranmış, uzun süreli iktidar olmanın her türlü handikabını yaşayan AKP, özellikle son döneminde temel propagandasını din, ecdat, yerli, milli gibi değerler üzerinden kurmaya çalışıyor. Bunlar etrafında yaratılan kutuplaşma ile iktidarını

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

diri tutmaya çalışıyor. Hatırlayalım; iktidar partisi Kürt sorunu, kadınların başörtüsü kaygısını sürekli gündemde ve diri tutma, LGBTİ'ler üzerinden aile ve milli değerler ve sosyal yardımları bir tehdit olarak kullanma diye özetleyeceğimiz temel propaganda ile son seçimden çıktı.

KARMA EĞİTİM TARTIŞTIRILYOR

Yeni bir Anayasanın tartışıldığı, temel yasalarda değişiklik planının ilan edildiği günlerde, dini temeller ve referanslarla hayatı dizayn etme önemli bir yer tutuyor. Bu noktada karma eğitim tartışmasından söz edebiliriz. Kız çocuklarını ayrı kız okulları olmadığı için okula göndermek istemeyen velilerin durumuna anlayış gösteren Milli Eğitim Bakanının açıklamaları ile tartışılmaya başlanan mesele, HÜDA-PAR ve Büyük Birlik Partisi tarafından doğrudan laiklik karşıtlığı ile gündem yapıldı. Kız çocuklarını erkeklerle asla yan yana getirmemeye çalışan bu anlayışların AKP'nin müttefikleri olduğu ve Mecliste temsil ediliyor olmaları da unutulmaması gereken önemli bir nokta.

Karma eğitim tartışması 4+4+4 ismi verilen eğitim sistemini yeniden konuşmamıza da olanak sağladı. Özellikle kız çocuklarının ilkokuldan sonra eğitime devam etme oranı düşüyor. Kız çocukları mahallelerdeki Kuran kurslarına,

sübyan mekteplerine gönderilirken, çok sayıda kız çocuğunun açık liseye devam etme olanağı dahi olamıyor. Erken yaşta evlendirilmek de giderek yaygınlaşıyor. Erkek çocukları da bu durumdan azade değil. 4+4+4 eğitim sisteminde köy okullarının kapatılması, taşınmalı eğitimin getirilmesi, yoksul emekçi çocuklarının eğitimini ancak cemaat evlerinde, yurtlarında kalarak sürdürmesi sonucunu doğuruyor. Öte yandan artan yoksulluk, eğitimin tamamlanamaması, hızlıca çok küçük yaşta çalışmaya başlanmasını da beraberinde getiriyor.

SALDIRILAR HIZ KESMİYOR

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun'un hedefe oturtulmasından aile hukukunun yeniden ele alınmasına, nafaka düşmanlığından boşanmaların önlenmeye çalışılmasına, ailenin güçlendirilmesi gündemde tutulmasından Diyanet görevlisi aile danışmanları ve sığınma evlerindeki din görevlilerine, okullarda ÇEDES uygulamasından genç yaşta evlendirme ısrarına, aile ile uyumlu iş yaşamı dayatmasına kadar kadınlara dair gündemde olan her bir mevzu da bu kapsamda.

"Kadın ve erkek eşitliğine inanmıyorum" diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu durumu fitratla açıklaması da tartışmaya çalıştıklarımızdan bağımsız değil. Kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğunu kabul etmeyen iktidar bakış açısı,

dini referanslarla, fetvalarla eşitsizliğin normal olduğuna kadınları ikna etmeye çalışıyor. İktidarın kadınların yaşadığı ağır sorunlar üzerine bir söz üretmek zorunda kalıp, eşitlik yerine adalet vadedmesi de bu anlayışa bağlı olarak şekilleniyor.

Başörtüsü meselesi tam da bu bağlamda Anayasa değişikliğine kadar giden bir süreçle temel bir tartışma noktası yapıldı. 28 Şubat süreci ve o dönemde yaşananları sürekli diri turan AKP, başörtülü kadınlar açısından "iktidardan biz gidersek yine aynı sorunu yaşarsınız" propagandasını aralıksız sürdürdü. Bu durumu Anayasa değişikliği ile taçlandırma düşüncesi ise iktidarın amaçlarından biri halen.

İHTİYACIMIZ OLAN BAŞKA

Kadınlar, gençler, emekçilerin gerçek sorunları etrafında mücadele olanaklarını büyütmeye çalışırken, iktidar bu olanakları zayıflatacak, kindar dindar neslin zeminini kurmaya çalışıyor. Din temelli yapılanmalar, dini referanslar, hayatın her bir alanın bu şekilde kurulmaya çalışılması, laikliği yeniden tartışılması gereken bir gündem haline getiriyor.

AKP'den önceki iktidarların tarif ettiği ya da Anayasa'da yer alan laikliğin ötesinde, sermayenin, iktidarların ihtiyaçlarına göre şekillenmeyen, gerçek bir laiklik, gerçek bir din ve vicdan özgürlüğü emekçilerin ihtiyacı olan.

'Kara kara düşünmüyorum artık'

Ben 15 yıldır esnaflık yapıyorum. Esnaflık yaptığım süre içerisinde hiç karşılaşmadığım bir durumla karşılaşıyorum 2 yıldır. Her gün 10'dan fazla kadın ve çocuk dükkana gelip 'Bayat simit, poğaçaya var mı?' diye soruyor. Bu soruları hem çok üzüyor hem de düşündürüyor beni. Bir anne için çocuğunun beslenmesine bir poğaçaya, simit koymaması ne kadar acı vericidir.

Çocukların birçoğu günlük 5 lira ile okula gidiyor. Dükkana geliyor, "Bir poğaçaya bir meyve suyu ne kadar?" diye soruyor. 20 lira dediğimde "Ama benim 5 liram var. Poğaçaya, meyve suyu alabilir miyim?" diye sorunca insanın içi parçalanıyor. Hele annelerin bir süt, meyve suyu almadan çocukları ağlayarak çıkarması...

'HAR VURUP HARMAN SAVURANLAR ŞÜKREDİN DİYOR'

Son birkaç yıldır hiç olmadığımız kadar fakirleştik. Bundan en çok çocuklar etkileniyor. Çocuğun istediklerini almayı geçtik, temel ihtiyacı olan sağlıklı beslenmeyi karşılayamadık. Daha dün anne babaların en büyük derdi çocuğuna iyi bir gelecek

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

kurmaktı. Şimdi çocuğun karnını nasıl doyuracağımızı kara kara düşünür hale geldik. Bu yüzden okullarda bir öğün ücretsiz, sağlıklı beslenmeyi talep ediyoruz.

Çalışan bir babayı düşünün, 11 bin 400 lira maaş alıyor. Kiralar en az 10 bin lira. Bu baba parayı kiraya mı versin, faturaları mı? Yoksa çocuğunun karnını mı doyursun? Kadınlar eve 5 bin tanesi 50 liradan ek iş getirmek zorunda kalıyor. Evine yakın bir atölyede parça başı iş yapmak zorunda kalıyor. Gece, eşini çocuklarının yanında bırakıp yövmiyeli işe gitmek zo-

runda kalıyor. Bir sürü süre sonra kadınlar, bedenleri ruhen çökmüş hale geliyor. Bu şekilde çocuklarına da faydalı olamıyorlar. Bazıları ise "Bize şükredin, kırsarsanız yaşarsınız" diyorlar. Ama kendileri har vurup harman savuruyorlar. Son yıllarda yoksullar ve zenginler arasında alım gücü yarığı uçurum haline geldi.

Ben ne yaparız ne ederiz diye kara kara düşünürken sürekli gördüğüm bir arkadaşımın bir şeyleri değiştirmek için nasıl çabaladığını düşündüm. Bana Ekmek ve Gül'ün çalışmalarından bahsediyordu. Onu dinlerken çok

Küçükçekmece'den Suna kadınların yoksullukla boğuşurken ruhsal ve bedensel olarak nasıl çöktüğünü, dayanışmanın yaralara nasıl merhem olduğunu anlatıyor.

heyecanlanıyordum. İlk zamanlarda kaygılıydım. Sonra düzenledikleri etkinliklere katılınca kaygılanmamı gerektiren bir şey olmadığını fark ettim. Çalışmalar yürüttük ve bu çalışmaların ürünü olarak bir dernek kurmaya karar verdik. Evet, kara kara düşünmüyorum artık. Neler yapabiliriz kadınların hayatlarına dokunabilmek için diye düşünüyorum. Evet belki yoksulluğu bugün ilk elden çözemeyiz. Ama dayanışma ile küçük de olsa yaralara merhem oluruz.

Suna Küçükçekmece/İSTANBUL

'Bir öğün yemek kampanyası bakış açımı değiştirdi'

BEN Ataşehir Mustafa Kemal Mahallesi'nde 30 yıldır oturan bir işçi kadını. 100'e yakın işçinin çalıştığı bir tekstil firmasında çalışıyorum. Benim ve eşimin aldığı ücretle ev kirası veriyoruz, fatura ödüyoruz. İlkokul 3. ve 5. sınıfa giden iki kız çocuğumun beslenme çantasına, bazen bir simit ve içinde sadece patates olan bir sandviç koyabiliyorum.

Çocuk istismarı olaylarını daha çok duyunca korkmaya başladım. Her gün izin alarak okul çıkışına gidip çocuklarımı alıyorum. Bende bu tedirginliği yaratan, bu iktidar ve onun tarikat, cemaatlerine ait merdiven altı kuran kursları ve yurtlarıdır. Okullardaki müfredat uygulamalarından kaynaklı dini eğitim ve öğretim uygulamaları da bizi endişelendiriyor. İlkokuldan sonra bize imam hatip okullarını tavsiye eden de bu iktidarın kendisi. Şimdi de bize "karma eğitimi kaldıracağız" diyorlar. Kızları ve erkek öğrencileri ayrı ayrı okullarda ve sınıflarda okutalım

'Ekmek ve Gül çok doğru bir çalışmayla bizim gönlimizü kazandı. Şimdi biz bu kampanyanın gönüllü yürütücüsü olduk.'

diyorlar. Laik eğitimden, bilimsel eğitimden tamamen vazgeçmek istiyorlar.

Ben yoksul bir mahallede oturuyorum. Hiçbir aile çocuğunun beslenme çantasına besleyici bir şey koyamıyor. 30 yıldan beri CHP'ye oy veren, CHP'yi destekleyen bir aileyiz. Ekmek ve Gül'ün "Her çocuğa bir öğün sağlıklı yemek hakkı" başlıklı kampanya belgesi elime geçince ve mahalledeki kadın arkadaşlar imza kampanyasına katılınca bakışım yeniden değişti.

Bu kampanyanın içeriğini ve amacını öğrenince çok etkilendim. Okul önünde velilerle birlikte Ekmek ve Gül'ü alıp okuduk ve bu kampanyanın yürütücüsü olduk. Hele Emek Partisi Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca'nın hem bütçe görüşmelerinde top-

lanan binlerce imzayı Milli Eğitim Bakanı'na sunması, hem de Gaziantep meydanında öğrenci ve velilerle bir parkta bir araya gelip onları dinlemesi beni çok etkiledi. Halkın ve emekçilerin vekili olmak gerçekte budur. Bu durum, 30 yıldır gözü kapalı oy verdiğim partiyi sorgulamama sebep oldu.

Öğrenci velileri ile bir dayanışma ağı oluşturup mahalle genelinde muhtarımızı, Pir Sultan Abdal Kültür Derneğini ve yöre derneklerini bu işe dahil ederek etkili bir çalışma yapacağız. Kampanya sonuç alınca kadar devam edeceğiz.

Necatibey İlköğretim okulundan bir veli Ataşehir/İSTANBUL

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'0 bütçede biz yokuz!'

Yasemin ÖZTÜRK
Ayşe YILMAZ
Sincan-Ankara

Her yıl Plan Bütçe Komisyonunda görüşüldükten sonra Meclis Genel Kurulundan oylanarak geçen, devletin yıllık bütçesinin işçi aileleri açısından önemini kadınlarla konuştuk. Ev kadını, iki kız çocuğu olan Fadime'nin ilk sözleri, "Mesela eğitime, sağlığa ayırdığı para, emekli, memur maaşları, asgari ücret hep bu yıllık bütçeye göre belirleniyor. Bizim için tabi ki önemli" oluyor.

Eşinin asgari ücretle işçi olarak çalıştığını belirten Fadime'nin bütçeye ilişkin değerlendirmeleri şöyle oluyor: "Tek ücretle 2 çocuk okutuyoruz. Evimiz yok. Gücümüz kapıcı dairesine yetti. Çocukların masraflarına yetişmek mümkün değil. Çocukların biri ilkokula diğeri ortaokula gidiyor. Okulda bir öğün yemek verilmesini istiyoruz ama bütçede buna yer vermemişler. Çocuklar bir öğün doyardı bari."

'BAKIYOR YİYEMİYORUZ'

Fadime eskisi gibi evin aylık bütçesini planlayamadıklarını, "Artık temel ihtiyaçlarımızı çay, deterjan, elektrik, doğalgaz zor karşılar durumdayız. Eti, peyniri unuttuk, meyveyi sebze yi sayı ile alıyoruz. Plan yapmak için para olması lazım. Artık dibe vurduk. Ailecek psikolojimiz bozuldu. Bakıyor yiyemiyoruz" diye anlatıyor.

Fadime'nin komşusu Hafize söze giriyor sohbetimizde: "Devletin bütçesine bak kime ne kadar pay vermiş anla. Halkı düşünen yok. Çalışanı, işçiyi düşünen yok. Eşim işçi, ben çalışmıyorum. Bir üniversitede okuyan oğlum, bir de evde işsiz kızım var. Biz o bütçede yokuz. Ne diyeyim, şimdi bana küfür ettirmeyin. Psikolojimizi de bozdular."

'ÇOCUKLARA BİR ÖĞÜN YEMEK VERİLSİN'

Eşi fabrika işçisi bir genç kadın,

Kadınlar 2024 bütçe görüşmelerini konuşuyor: 'Devletin bütçesine bak kime ne kadar pay vermiş anla. Halkı düşünen yok. Çalışanı, işçiyi düşünen yok. Biz o bütçede yokuz.'

köyden takviye kışık yiyecekleri geldiği halde geçinemediklerini anlatıyor. "Onun dışındaki ihtiyaçlarımız için markete alışveriş yapmaya insan utanıyor. Hiçbir şeye gücümüz yetmiyor. Köyden destek geldiği halde böyleyse diğer ailelerin halini düşünemiyorum."

'TAZMİNAT ÜZERİNE EV SATSAK EV PARASI ZOR EDİYOR'

Enflasyonun altında ezildiklerini anlatan genç kadının sözleri şöyle: "Birkaç sene önce kocam emekli oldu. Birkaç sene önce kocam emekli oldu. Şimdi tazminatın üzerine oturduğumuz evi satsak yine bir ev parası zor ediyor. İlkokula giden bir çocuğumuz var. Her ay okulda bir etkinlik oluyor. 100-200 lira. Sonuçta parası olan var olamayan var. Okulda çocuklara bir öğün yemek verilmesini biz de istiyoruz."

'12 BİN LİRA ÜCRET, 12 BİN 500 LİRA KİRA'

Yakın arkadaşı fabrika işçisi olan bir kadın arkadaşının aldığı ücretin kiraya bile yetmediğini söylüyor ve herkesin benzer durumlar yaşadığını şu sözlerle anlatıyor: "Arkadaşım 12 bin lira ücret alıyor. 12 bin 500 lira ev kirası veriyorlar, aldığı kiraya gidiyor. İki çocukları var. Eşinin kuaför dükkanı var. Dükkandan ne gelirse onunla geçinmeye çalışıyorlar. Artık gerisini siz düşünün."

Fotoğraf: Ekmekve Gül

OKULDA, PAZARDA, MECLİSTE:

Sağlıklı beslenme hakkını kazanana dek mücadele

Nurhayat FARIMAZ
Tuzluca'yır Kadınları
Dayanışma Derneği

EKONOMİK dar boğazın bu kadar yaşamlarımızı zorladığı bir dönemden geçerken eğitimin her kademesinde bir öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek verilmesi hakkımızdır. Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği olarak bu kampanya boyunca toplana

nan imzalar ile kampanyayı bir adım daha ileri taşıdık. MEB'den dava yolu ile bu temel hakkı talep ettik. Milli Eğitim Bakanlığının 2024 bütçe görüşmelerinin öncesinde kampanyayı yürüten kadınlar olarak Meclise gittik, Milletvekili Sevda Karaca ile birlikte taleplerimizi Meclisten iletтік. Kampanya sürecine ilişkin görüşlerimizi Meclise giden kadınlar olarak ifade etmek istiyoruz.

ÇOCUKLARIN BESLENMESİNDE NEDEN MAKARNA VAR?

Eylem

"**BİZLER** çocuklarımızın beslenmesine en fazla makarna koyuyoruz, bazen beslenme çantası bile gönderemiyoruz. Son iki sene içinde bu sorunlara o kadar fazla şahit oluyoruz ki sıkıntı yaşayan velilerden bir öğün ücretsiz yemek kampanyası için imza topladık. Sesimizi MEB'e duyurabilmek için Milletvekili Sevda Karaca'nın kapısını çaldık. Vekilimiz sağ olsun bizleri gülen yüz ve samimiyetle karşıladı. Bir öğün ücretsiz sağlıklı

yemek kampanyası ile ilgili olarak Karaca mecliste bir konuşma yaptı, topladığımız imzaları MEB bütçe görüşmesi sırasında teslim etti. Görüşmelerde Karaca'ya söylenen her söz bizlere, bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek kampanyasına söylenmiştir diye kabul ediyoruz. Soruyoruz, okula aç giden çocuklarla güçlü bir ülke geleceği nasıl inşa edeceksiniz? Televizyon kanallarında ülkemizde kimse aç değil, enflasyon yok diyorunuz, peki neden bu kadar öğrenci beslenmesinde sadece makarna ile okula gidiyor?"

SONUÇ ALANA KADAR DEVAM

Mürüvvet

SABAH akşam demeden kampanya çalışmalarında bizzat bulundum, binlerce kişiden imza alıp, kampanyaya destek verdiklerini gördüm. Kampanyamız kazanımla sonuçlanana kadar her çocuk bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek hakkına sahip olana kadar çalışacağız.

BAKAN'IN YANITLARINA ANLAM VEREMEDİK

Esengül

LİSE üçüncü sınıfa giden oğlum için her gün ne yemek koyacağımı artık bilemiyorum. Her gün kantinden, marketten yemek alması olanaksız ve pahalı, bütçemizi aştığı için para da veremiyoruz. Ekmek ve Gül bir kampanya başlattı ve bizler de bu kampanyaya destek olduk. Yüzlerce kadınla kapı kapı dolaşarak, çeşitli etkinlikler gerçekleştirdik, binlerce imza topladık. Sevda Karaca bu imzaları bütçe görüşmelerinde Milli Eğitim Bakanına ulaştırdığında aldığı cevaplara bizler bir anlam veremedik. Ama yine yılmadan usanmadan mücadelemize devam edeceğiz.

BİR EKMEĞE MUHTAÇLIK DÜZENİ ELBET DEĞİŞECEK

Elif

OKULLARDA bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek kampanyası boyunca o kadar çok kadının zorlu yaşamına şahit oldum ki anlamam. Çocuğunun beslenmesine bir şey koyamamaktan utanan veliler, çocuklar okulda aç duruyor diyen öğretmenler... Çocukların bir ekmeğe muhtaç kaldığı bu dü-

zen elbet değişecek. Bunu değiştirecek olan da bizleriz. Sevda Karaca'nın mücadelesine de hayran kaldım, asla yalnız değil biz kadınlar onun arkasındayız.

Okul çıkışından kesitler

Cemre KAVUKER
Kocaeli

Kasım ayı boyunca kadınlarla kimi zaman çocuklar için bir öğün ücretsiz yemek kampanyasını, kimi zaman KYK yurt koşullarını, kimi zaman da evlerden çıkıp yan yana olmanın önemini konuşmak için buluştuk. Bu buluşmalardan en dikkat çeken bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek için gittiğimiz okullardan birindeki buluşmaydı.

Tavşantepe’de bir ilkokulunun önündeyiz. Okullarda bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek için imza metinlerimiz ve broşürlerimizle okul çıkışını bekliyoruz. Bir grup veli de çocuklarının çıkışını bekliyor. Sohbet ettiğimiz velilerden birkaçının çocuğu birinci sınıfa gidiyor. Bize anaokulunda bir dönem okulda yemek verilirken artık verilmediğini, bunun da onları çok zorladığını anlatıyorlar. Çocuğunun okula almaya çalışırken bir yandan da yemek problemi yaşadığını söylüyor velilerden biri.

VELİLER KENDİNDEN KISIP ÇOCUĞA VERİYOR

Anaokullarında bir dönem de olsa ye-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

mek verilmesinin bu kampanyanın bir kazanımı olduğunu söylediğimizde çok şaşırıyorlar. Daha önce kampanyayı duymamışlar. Ancak biz anlattıkça onlar da heyecanlanıyorlar. Biz sohbet etmeye devam ederken etrafımızda toplanan kadın sayısı da artıyor. İçlerinden bazıları imza atmaya çekinse de diğerleri onları teşvik ediyor. Çocukların beslenme çantalarında neler olduğunu sorduğumuzda pek çok okulda duyduğumuz yanıtı alıyoruz; akşamdan kalan yemek, tost, börek... Ancak yine de her veli kendinden kısip çocuğuna bir şeyler aldığı için altını çiziyor konuşmasına başlarken.

Biz konuşurken etrafımızda koşan çocuklardan biri hasta. Uzun süredir

hasta olduğunu belirtiyor annesi. Bu yüzden beslenmesine daha çok özen göstermeye çalıştığını da ekliyor: “Kendime bir şey almıyorum ki. Bağışıklığı güçlensin diye meyve, kuruyemiş falan alayım, yesin çocuk” diyor. O sırada başka bir veli giriyor söze, “Bizim evde eşim ve büyük oğlum çalışıyor. Hepimizin derdi a bu çocuk. Aman eksik kalmasın, aman meyve de yesin diye uğraşyoruz” diyor. Her veli çocuğunun eksik kalmasından çekiniyor, imkanlarını zorlayarak çocuğunun koşullarını iyileştirmeye çalışıyor. Velilerle, Tavşantepe’de çocukların sağlıklı beslenmesi için neler yapacağımızı daha kalabalık bir şekilde konuşmak için sözleşiyoruz.

Kız kardeşlerimin dayanışmasıyla muhtarlığa adayım

Gülten DOKUYAN
Maltepe-İstanbul

MERHABA Ekmek ve Gül okurları. Maltepe Gülsusu Mahallesi muhtar adayı olarak yazıyorum sizlere. Gülsuyu Gülsusu Kadın Dayanışma Derneğinin başkanımı, aynı zamanda derneğin adayımı. Bir önceki yerel seçimler sonrası “Bizim de bir adayımız olmalı” diye konuşmuştu kadınlarla. Ve “Sorunlarımızı bizden daha iyi kimse bilemez” diyerek bir aday çıkardık. Çünkü biliyoruz ki kadınlar bir işi yapmak isterse bu işi sonuna kadar götürür ve çözüme ulaştırır. Biz de mahallemizi çok güzel yönetiriz dedik ve çıktık yola.

ÜCRETSİZ KREŞ EN ACİL TALEP

Hem ev ziyaretlerinde hem de kapı kapı ziyaretlerde daha çok kadınlarla yüz yüze geliyoruz. Kadınların verdiği ilk tepki “Kadın muhtarı olsun, kadın kadının halinden anlar” oluyor. “En azından derdimizi daha rahat anlatırız” diyorlar. Sonra sıralıyorlar ihtiyaçlarını ve sorunlarını. Çocuklarına bakmak için işten çıkmak zorunda kaldıklarını bunun için de Gülsusu Mahallesi’ne ücretsiz kreş istediklerini dile getirdiler. Bir de ekonomik koşulların getirdiği zorluklar nedeniyle

ekmeğe ulaşımın zorlaştırdığını söyleyerek mahalleye bir Halk Ekmek büfesi açılmasını istediler. Yine ATM’lerin olmayışı ve işleri halletmek için Maltepe merkeze inmek zorunda olmak, bunun için yol parası veriyor olmak gibi sorunları sıraladılar.

MADDE KULLANIMINA KARŞI SOSYAL AKTİVİTELER

Bir diğer can yakıcı toplumsal mesele ise uyuşturucu. Gülsuyu Mahallesi’nde de gençler arasında yaygınlaşan madde her yerde her saate satılır durumda. Konuştuğumuz birçok kadın kullanımın çok yaygınlaştığını söylerken kullanım yaşının ilkokula kadar düştüğünü belirtiyor. Bunun çözümü olarak da “Çocuklarımızın mahallede sosyal yaşam alanları yetersiz ve sosyal aktiviteler için mahalle dışında yerlere gitmek zorunda kalıyoruz. Bu hem maddi hem de manevi yük bizim için. Ayrıca çocuklarımızı sosyal aktivitelere götürmenin telaşından kendimize zaman ayıramıyoruz. Çocuklar bu illete bulaşmasın ve gelişsin diye o kurs senin, bu kurs benim koşturup duruyoruz” diyorlar. Ve mahalleye kapsamlı bir spor merkezi talebinde de bulunuyorlar.

GÜVENLİ SOKAKLAR İSTİYORUZ

Yaşadıklarımızı kaygılar bununla da bit-

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

miyor. Gece geç saatte mahalleye gelmek artık hem kadınları hem de gençleri tedirgin ediyor. Mahalle dışında zaman geçireceklerse de geç vakitte döneceklerse bir yerlerde kalmayı ya da belirli bir noktadan sonra taksitle eve dönmeyi planladıklarını söylüyor kadınlar.

Kısacası hem kendileri hem de çocukları için güvenli yaşam alanlarının olduğu bir mahalle istiyorlar. Ve yine kadının halinden kadın anlar diyerek oyunu bu sefer kadın adaydan yana kullanacağını söylüyorlar.

Akşama kadar ne yapıyoruz ki?

Şimdi ben çalışmıyorsam bu yaptıklarım ne? Böyle çabalarken “Akşama kadar ne yaptın ki” sözü de bütün çabalarını, emeklerini yerle bir ediyor insanın.’

MERHABA, bir ev kadını olarak rutin işlerimi anlatayım size. Hatta çalışmak için evden çıksa da kadınları eve geldiğinde bekleyenleri... Tabii biz ev kadınları da çalışıyoruz. Ancak yaptığımız işlerin karşılığı “Çalışmıyorsun, bütün gün evdesin” sözleri oluyor. Evet bizim bir maaşımız yok, çalışma saatimiz bile yok. Sabah başlar işlerimiz. Kahvaltı hazırlarım, mutfağı toparlarım, evi temizlerim, toparlarım. Kuruyan çamaşırları yerlerine yerleştiririm. Akşam yemeği hazırlar ve bunları yaparken de 3 yaşında torunuma bakıp onunla ilgilenirim. Akşam yemeğinden sonra tekrar mutfağı toparlayıp çamaşır makinasını çalıştırırım. Herkes çekildikten sonra evi tekrar toparlarım ve gecenin kaçı olmuşsa ve uykuya yenik düşmemişsem kendime ayırabileceğim belki bir iki saatim olur. Ama yatmadan önce yarın ne yemek yapacağımı düşünürüm yine, evdekileri nasıl mutlu edeceğimi. Yattığımda bile kafamda ertesi gün planları.

Şimdi ben çalışmıyorsam bu yaptıklarım ne? Üstelik bunu zorunlu yapmıyorum. Bir kuruş maaş almıyorum. Yaşlandığımda hayatımı sürdürebileceğim bir maaşım yok. Sosyal sigortam bile yok. Böyle çabalarken “Akşama kadar ne yaptın ki” sözü de bütün çabalarını, emeklerini yerle bir ediyor insanın.

Tülin
Küçükçekmece/İSTANBUL

UYUMSUZ

Sınıfta herkes susarken herkesin sormaya can attığı soruları sorup gelen azarı göğsüyle karşılayan uyumsuz arkadaşı hatırladınız mı? Şimdi ne yapıyor acaba?

Filiz GÜR*

“Onlar alışkanlıkların perdesini aralar, devinimlerin ve sözlerin yüreği uyuşturan rahat örgüsünü ağır ağır açar ve kaygının solgun yüzüyle karşılaşırlar.

Mutlu olamazlar çünkü kendi kendileriyle karşı karşıya kalmışlardır.

Ama böylesine bir yolculukla aydınlanırlar aynı zamanda.

Kendileriyle nesnel arasında büyük bir uyumsuzluk doğar, direnci azalmış yüreklerine dünyanın müziği daha kolayca girer.”

Albert Camus

Kızımın adı Ayşe. Bana defalarca isyan etti ve henüz on üç yaşında. Gözümde devleştiği isyanların ilkinde yemekten sonra yiyebileceklerini söylediğim abur cuburları almak için bir sandalye çekmiş, uzandığı dolaptan bir tane kendine bir tane de ağlamak dışında bana bir kere bile başkaldırmamış yedi yaşındaki ağabeyine çikolata almıştı. Henüz üç yaşındaydı. Onu sandalyenin üstünde yakaladığımda gözlerini benden ayırmadan yavaşça inip çikolatasını açıp bir ısıklık almıştı. Oğlumun aydınlanma çağına girişi yedi yaşında oldu böylece. İktidara isyan edilebileceğini, dayatılan standartları sorgulayabileceğini kendinden dört yaş küçük kız kardeşinden öğrendi.

İkinci seferinde sabaha karşı üç civarı onu turuncu bir parasetamol gölcüğünün ortasında boş bir şişeyle dikilirken gördüğüm an ise ancak Tarkovski filmlerine yaraşır bir şiirsellikteydi. Ateşli olduğu ve onu soyduğum için o turuncu gölün ortasında titreyen beyaz bir hayalet benziyordu. Ateş düşürücü ilaçları içmek için benimle bir mücadeleye girmek yerine çareyi komple şişeyi yere boşaltmakta bulmuştu. Bunlara beni defalarca evi terk etmekle tehdit etmesini, durmadan çulunu çaputunu büyük poşetlere toplayıp kapıyı çarpıp oturduğumuz sitenin dışına çıktığı küçük seyahatleri de eklersek ne kadar kısa sürede hareket sahasını genişlettiğini, iktidara paralel başka bir iktidarın yapı taşlarını döşediğini tahmin edersiniz.

Benim gibi otuzlu yaşlarının sonuna kadar kuralların kölesi olmuş, içinde koca bir çığlık büyüye de otoriteye boyun eğmiş, içinde büyüttüğü fanteziler ve dünyevi olana duyduğu kocaman muhalefet yüzünden kendini isyankâr zanneden bir kadın için küçük bir öğretmen o. Sezgisel bir şekilde onu sıkıştırıp bana benzetmek yerine onunla ortak bir frekansa gelecek şekilde kıvırdım. Evet, kıvırdım az bile kalır. Başlık, isyanın anatomisi ya da uyumsuz yerine “dansöz” olsa merakımı çok da güzel anlatır.

İSYAN

Bu hafta okulda “isyanlar” konusunu işliyoruz. Her ne kadar isyanların nedenlerini anlatsak da devletin bakışıyla ve devlete olan etkileriyle, nasıl bastırıldıklarıyla ilgilenen bir tarih aktarımı bu. Bu yüzden öğrencilerime önce isyanın kendilerindeki karşılığını buldurmalıyım. İsyân, başkaldırı ne demek? Hayatınız boyunca hiç isyan ettiniz mi? İsyânın ahlakı diye bir kavram olabilir mi?

Bir sürü yanıt. Yanıttan daha fazla kafalarda oluşan pek çok soru. Asıl istediğim bu.

Bunları okurken düşünmeye başladınız. Siz hiç gerçek bir isyan davranışında bulundunuz mu? Pratik hale gelmemiş hiçbir düşünce, şikâyet, söylenme başkaldırı sayılmaz. Çayınızı yudumlarken haberleri izleyip küfretmek sayılmıyor. Sizinle aynı fikirde olan insanların yanında eleştirilmeyeceğinizden emin olduğunuz yerlerde söyledikleriniz sayılmıyor. İktidarın gözünün içine bakarak “Hayır” dediniz mi? Demediyseniz “hayır” diyebilen birinin yanında durabildiniz mi? Duramadıysanız “hayır” diyebilen birini başka alanlarda yalnız bıraktınız mı?

Gelmek istediğim yer burasıydı. En azından burası. Çevremizde “uyumsuz” olarak yaftalanan, genele uymayan, kuralları olduğu haliyle kabul etmeyen, sorgulayan, inisiyatif alarak fayda sağlamak için o kuralları eğip büken insanlar, bazen bu yüzden yaptırımlarla karşılaşılıyor. Halihazırda zaten yaptırımla karşılaşabileceklerini bile bile inisiyatif olarak bir iş duran, sonuçları itibarıyla da kimse zarar görmeden o işi nihayetlendiren bu

Görsel: FreePik

insanlar, ne yazık ki sonrasında “Aman o da kurallara uysaydı” kolaycılığı ve aslında iktidardan korkan üçüncü kişilerin ikiyüzlülüğüyle yalnızlaştırılıp, uyumsuz etiketini alıyorlar. Uyumsuz, işte böylece gerçekle ilk defa karşılaşılıyor. Gerçeğin onu yapayalnız bıraktığını ilk kez görüyor.

Sınıfta herkes susarken herkesin sormaya can attığı soruları sorup gelen azarı göğsüyle karşılayan uyumsuz arkadaşı hatırladınız mı? Şimdi ne yapıyor acaba? Niyeti kahraman olmak değildir, sorulması gereken onu rahatsız ediyordur, yapmadan duramaz. Benim çalışmamın karşılığı bu olamaz der işverenine. Ekmek bu fiyata satılmaz der hükümete. Yemeğe daha çok var, ben çikolatası şimdi yemek istiyorum der annesine. Boş beleş kahramanlık gösterileri değildir bunlar. Çalışmasının karşılığını hakikaten alamıyordur, ekmek hakikaten çok pahalıdır, yemeğe daha çok vardır.

SAVAŞ SUÇU, SUÇ, SUÇLU

Ekmekğin pahalı olduğu bir zamandan bir örnek... 1828 yılında İzmir çevresinde ekmek çok zamlandı diye ayaklanan kadınlar, üç gün boyunca sokaklarda gösteri yaptıkları için dö-

nemin valisi Hasan Paşa, bu zammı geri almış. İsyân eden tek bir kadın olsaydı, o kadın uyumsuz olurdu.

Son zamanlarda benim içimde büyüyen isyan çığlığı “savaş suçu” ifadesine. Bu ifadeyi kabul etmiyorum. Savaş, suçtur. 21. yüzyılda devletler hukukunda “savaşa neden olacak durumlar” ifadelerinin geçmesi suçtur. Tek bir insan yapsa asla göz yumulmayacak cinayetlerin devletler eliyle işlenmesi suçtur. Beden parçaları etrafa savrulan insanları ekranlardan izleyip susmak suçtur. Ama, diye başlayıp kendi hamasi ifadeleriyle durumu kabullenilir hale getirmeye çalışan canileri dinlemek, kafa sallamak suçtur. Bundan bir isyan çıkarmaması, her şeye “politik” yaftası vurularak baskılama suçtur. Benim iki üç cümle kurmuş olmam bu suçun ortaklığından beni beraat ettirmez.

Camus’tan bir alıntıyla bitireyim:

“Yaşama karşı bir günah varsa belki de bu günah, ondan umut kesmekten çok, başka bir yaşam umut etmek, bir de onun acımasız büyüklüğünden kaçmaktır...”

GÖÇMEN KADIN OLMAK:

Düşün ki hep 'diken üstündesin'

Aysel Ebru ÖKTEN

Neredeyse her gün ardı arkası kesilmeyen kötü haberler, şiddet ve savaş sarmalığı, ister istemez "Biz ne zaman rahat bir nefes alacağız?" sorusunu sorduruyor. Cevabını biliyoruz oysa, biz mücadele etmedikçe, bu kara düzen gidişatının değişmesinin mümkünatı yok. Fakat kendimizde her gün yeniden mücadele edecek azmi, inancı nasıl bulacağız? Bu sorunun da birden fazla cevabı var ama biz bugün bu yazıyla yaşamak için mücadele etmek zorunda kalmış, mücadele ettikçe de daha güçlenmiş kadınlara bakacağız birlikte.

Geçtiğimiz haftalarda, nur topu gibi doğan Javier Milei'nin Arjantin'de Devlet Başkanı seçilmesi ile özellikle Avrupa'da yükselen popülist sağ yeniden gündem oldu. Avrupa'da aşırı sağın yükselmesinin başat nedenlerinden biri mülteci düşmanlığı üzerinden yürütülen propaganda olarak biliniyor. Aşırı sağın ülkeyi yönetmek için ortaya koyduğu başlıca çözümlerden biri ise mültecileri geri göndermek üzere kurulu. Dolayısıyla geri gönderilmekle tehdit edilen mülteciler için yaşamak da her geçen gün daha karanlık bir tabloya dönüşüyor.

Kadınlar bu karanlık tabloda en güçsüz bırakılan tarafı oluşturuyor. Savaş, işgal, şiddet, yoksulluk, istismar kadınları bilinmez bir yolculuğun içine sürüklüyor. Bu bilinmez yolculuk sonucunda yaşayabilenler kendilerini şanslı saymakla birlikte, her gün binlercesinin yollara düştüğü bu yolculukta karşı karşıya kaldıkları şiddet sarmalı ise, onları yolların dirençli birer ögesi haline getiriyor.

Yılın bitmesine yakınlaştığımız bugünlerde, Filistin'de yaşananlar ise, savaşın en ağır faturasının kadınlara kesildiğini gösteriyor. Gazze saldırılarında ölen ve yaralıların yüzde 60'ını kadın ve çocuklar oluşturuyor. Binlerce kadın, evlerinden ayrılmak zorunda bırakılırken, şiddete maruz kalıyor. Esir tutuluyor, işkenceye maruz kalıyor. Tüm bu koşullar altında işgalci güçler aynı zamanda yurtlarında yaşamak isteyen Filistinli kadınları göç yollarına düşürüyor.

Kadınların ise bu yolculuğun sonunda ise tek umudu var: Yaşayabilmek. Dünyanın dört bir yanında hayatta tutunmaya çalışan mülteci ve göçmen kadınların yaşamlarını öğrenmek

Dünyada ve Türkiye'de savaşlar, yoksullaşma ve şiddet sarmalının hedefi haline gelen göçmen kadınların yaşantısına bakalım.

isterseniz, bu konuda önemli bir "verisizlikle" karşı karşıya kalıyorsunuz. Devletler, medya ve iletişim kurumları mülteci ve göçmenlerle ilgili konularda direniş pratiklerini "görünmez" kılarken, geri gönderilmelerine dair tüm saikleri ise birer "propaganda" malzemesi haline getiriyor.

GGM'LERE MAHKUM, ŞİDDETE AÇIK

Türkiye'de ise yoğun olarak yaşayan göçmen kadınların yaşadığı yukarıdaki tablodan ayrı değil. Göçmen kadınların günümüzde yaşadığı en ağır tehditlerden biri Geri gönderme merkezleri. Hukuki dayanakları zayıf, herhangi bir "şüphe" durumunda göçmen kadınlar GGM'lere hapsediliyor. Göçmen kadınlar buldukları alanda, çalıştıkları işte her zaman tacize ve saldırıya daha açık bir halde yaşam mücadelesi veriyorlar. Bütün bu koşullara rağmen rastladığımız birçok vakada tacize veya şiddete maruz kalmış göçmen kadınların şikayetçi oldukları zaman GGM'ye gönderilip onları taciz eden erkeklerin serbest bırakıldığını gördük. Örneğin geçtiğimiz aylarda 6 yıl boyunca İstanbul'da oğluyla yaşayan Sona Y. adlı Azerbaycanlı kadını komşusu, "Türk erkeğinin gücünü göstereceğim" diyerek darbetmişti. Sona'nın şikayeti üzerine faile hiçbir yaptırım uygulanmazken Sona önce GGM'ye gönderilmiş, oradaki şartlara dayanamayınca Azerbaycan'a geri gönderilmişti. İşte tüm bu insan haklarına uymayan süreçlerin

işleyişi hem toplum nezdinde hem devletin kendi aygıtları için göçmen kadınlara saldırı, taciz ve tecavüzü meşrulaştırıyor.

Kolluk güçlerinin sınırda ve GGM'lerde göçmen ve mülteci kadınlara taciz ve tecavüz ettiği haberlerini daha sık duyar olduk. Bunun da nedeni az önce bahsettiğimiz şiddeti meşrulaştırma politikasıdır. GGM'lerin koşulları bile hiç insani değilken göçmen kadınlar daima tehdit altında yaşıyorlar. Bu koşullardan kurtulmak isteyen göçmen kadınlar ise çeşitli avukatlara ve GGM'nin idaresine rüşvet vermeye mecbur bırakılıyor.

GGM'lerde şiddete ve olası cinsel saldırılara tabi kalmak, daimi bir geri gönderilme tehdidi ile diken üstünde oturmak, "en ucuz" çalıştırılmak, çalışırken pasaportuna el konulmak, göçmen kadın olmaktan dolayı "davetkâr" kabul edilmek, dil bariyerinden dolayı ifadesiz bırakılmak göçmen kadınların yaşadığı şeylerin görünen yüzü. Göçmen kadınlar göç yollarında etnik kimliğine, dini aidiyetlerine bakılmaksızın istismar, tecavüz, zorla alkoymaya maruz kalıyor. Afgan kadınların göç yollarına çıkmadan önce, hamileliği önleyici üç aylık iğneler yaptırarak göç yollarına düşmesi bunun bir örneğini oluşturuyor.

GÖÇMENLİĞİN PERDELENEN YÜZÜ: LGBTİ OLMAK

Ayrımcılığa uğrayan ve yönelimleri nedeniyle göç yollarında ve Tür-

kiye'de nefrete maruz kalan kesimlerden bir diğeri ise LGBTİ mülteci ve göçmenler. Tehdit, şiddet, taciz, şantaj, tecavüz, işkence ve ölümden kaçan LGBTİ mülteciler Türkiye'de günlük yaşam içerisinde de dışlanma, ayrımcılık ve nefreti yaşamaya devam ediyorlar. Cinsel yönelimleri sebebiyle göç etmek zorunda kalan LGBTİ'ler Türkiye'ye geldikten sonra da kayıt işlemlerinden başlayarak ayrımcı tutum ve pratiklerle karşı karşıya kalıyorlar. Göç İdaresi memurlarının yapmaları gereken evrak kayıt işlemleri ile ilgili olmayan cinsel kimlik ve yönelimlerine dair sorgulamaları, toplumsal cinsiyet temelli rencide edici sorular, trans geçiş sürecinde işlemlerin yavaş tutulması gibi sorunları mülteciler göğüslemek zorunda kalmışlardır.

SINIR TANIMAYAN MÜCADELEYİ BÜYÜTELİM

18 Aralık Uluslararası Göçmenler Günü'ne giderken bütün bu tablonun içinde bizleri yerli-göçmen diye bölerek ayrıştıran karanlığa karşı birleşmek tek mücadele biçimimiz. Gücümüzü ise özgürlüğünü tahakküm altında bırakmak istemeyen tüm yerli ve mülteci kadınlardan alıyoruz. Çünkü bütün bu şiddet ve savaş sarmalı içerisinde her birimiz ileride birer mülteci ve göçmen olabiliriz. Bu düzene karşı sınır tanımayan mücadele etmek ise tek kurtuluşumuz olur.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Keyif fotoğraflarının ardındaki gerçeği anlatayım size

Simdi siz Instagram'daki fotoğraflara ya da hikayelere bakıp Almanya'da yaşamın gerçekten keyifli olduğunu düşünüyor olabilirsiniz. Bir yönüyle haklısınız da. Arada ben de arkadaşlarımla kahve keyfi diye fotoğraflar paylaşıyorum. Şimdi çektiğim rezillikleri anlatırsam paylaştıklarımın bir anlamı kalmayacak diye biraz da sıkılıyorum. Ama anlatmam lazım. Evet, Türk parasıyla avroyu karşılaştırınca şanslı olduğumu ben de düşünüyorum ama parayı burada harcamam gerektiğinde ne kadar yoksul olduğumu anlıyorum. Öyle ya paran varsa dünyanın her tarafında rahatsın yoksa ayın sonunu getirmek için uğraşıp duruyorsun. Düşük ücretli bir işte çalıştığım için devletten bir miktar yardım da alıyorum. Ama inanın hayat burada da yalnız başına yaşayan ve çocuklarına bakmak zorunda olan bir kadın için hiç de kolay değil.

DÜNYANIN EN ZENGİN ÜLKESİNDE ZENGİNLİK BİZE UZAK

Evlenerek geldim buraya, Almanca çok iyi değil. Burada okula gitmedim, mesleğim yok. Bulup bulabi-

Bazen ikinci işlerde çalışıyorum. Evlere temizliğe gidiyorum. Bakmayın arada arkadaşlarla kahve keyfi diye paylaştığım fotoğraflara. Aslında düpedüz mutsuzluğumu filtreliyorum.

leceğim işler sınırlı; temizlik, mutfak işi ya da bakım işi. Temizlik işinde çalışıyorum. Hızla, hiç bitmeyen bir hızla çalışıyorum. Her akşam eve gittiğimde omuzlarım, kollarım, bileklerim, belim ağrıyor. Olsun, diyorum kendi kendime, bir işin var, aç açta değilsin. Tamah etmeyi öğretiyorlar değil mi bize, şükrederek yaşamayı!

Dünyanın en zengin ülkelerden bir tanesinde yaşıyorum. Ama ben o zenginliklerden faydalanamıyorum. Reklam gazetelerini bekliyorum posta kutusuna gelsin de peynir nerede ucuzlamış, süt nerede ucuzlamış, meyve nerede ucuzlamış onları takip edeyim.

Kış bastırdı ben de sizin gibi yapıyorum. Kaleriferi açmıyorum. Öğlum geçen üst üste giydirdiğim için "Hareket edemiyorum" diyordu. Memleketime iki yılda bir gelip gidebiliyorum, ancak biriktiriyorum uçak parasını. Gelirken hediye almak gerekiyor, bunun için de tasarruf yap-

malıyım. Benim için hiç kolay değil, tek başımayım.

SORUNLAR ARTTIKÇA İRKÇILIK DA ARTIYOR

En çok da Almancamın yetersiz olmasına üzülüyorum. Hakkımı aramaya yetmiyor Almancam. Çocuklarım bir sorunla karşılaştı mı ne yapacağımı şaşırıyorum. Ya da iş yerinde, durakta, mahallede sorunlar artınca ırkçılık da artıyor, düşmanlık da. Herkes birbirinden şikayetçi. Hele şimdilerde örneğin Filistin'in bombalanmasına karşı çıkmak, çözüm istemek bile neredeyse suç. Hayal bile etmezdim. "Almanya en azından düşündüklerimizi rahatça ifade edebildiğimiz yer" derdim. Meğer onun da bir sınırı varmış.

Uzun lafın kisası, nerede olursan ol çocuklarını yalnız başına yetiştiriyorsan bir sürü şeyi düşünmen lazım. Bazen ikinci işlerde çalışıyorum. Evlere temizliğe gidiyorum. Akşamları

Bu eller sizin için çalışıyor | Fotoğraf: Pelin Şener/Ekmek ve Gül

çocukları yatırdıktan sonra biraz kendime zaman ayırıyorum güya! Instagram'da dolaşıyorum, insanların hayatlarına bakıyorum, dizileri izliyorum, şans bizim yüzümüze ne zaman gülecek diye düşünüyorum, hayaller kuruyorum. Bakmayın arada arkadaşlarla kahve keyfi diye paylaştığım fotoğraflara. Aslında düpedüz mutsuzluğumu filtreliyorum.

Göçmen bir kadın
ALMANYA

Dünyanın neresinde olursa olsun savaşın acısı aynı

Songül KARAKIŞ
Tuzluca'yır-Ankara

BUNDAN yedi sene önce savaş sebebi ile ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan Irak Türkmeni Mena ve Fatma ile İsrail-Filistin savaşını konuştuk. Dünyanın neresinde olursa olsun diller, yaşamlar farklı olsa da savaşın acısının aynı olduğunu bir kez daha gördük.

Mena Filistin'deki savaşın kendisini çok etkilediğini söylüyor. Kendisi de savaş yaşamış bir kadın olarak hissettirdiklerini şu sözlerle anlatıyor: "Her gün televizyona bakarak ağlıyorum. Açlık, susuzluk çektiklerini biliyorum, Filistin savaşı haberleri beni çok etkiliyor. Hastane bombalamaları sonrası en çok çocukların görüntülerinden etkilendim. O uçaklardan bombalar atılırken bizler neler yapmıştık, nerelere sığınmıştık aklıma geliyor. Aynı şeyleri yaşadık biz de, yedi sene oldu Türkiye'ye geleli. Ve

Savaştan kaçan göçmen kadınlar; Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneğinde Filistin'de kadınların yaşadıklarını kendi pencerelerinden yorumladı.

her haber duyduğumuzda o savaşı yeniden yaşıyormuşuz gibi hissediyoruz. Kudüs'ü istiyorlar, İsrail Filistin kendilerinin olsun istiyor, ABD her yerde, bizleri de Irak'tan kopardılar, İŞİD'i musallat ettiler topraklarımıza, şimdi de Filistinlilere zulüm ediyorlar. Filistinliler bir arada birlik olmalı, insanlar birlik olmalı savaşa karşı."

'ÜLKELER SİLAH GÖNDERMESE...'

Fatma da Irak'tan kendilerini göç etmek zorunda bırakan savaşa karşı öfkeli. Savaş nedeniyle geldikleri Türkiye'de ırkçı davranışlara maruz kaldıklarını anlatan Fatma, ülkesine geri dönme hayalini şu sözlerle anlatıyor: "Kendi ülkemize gitmeyi çok istiyorum, savaşın

bitmesini çok istiyorum, hep misafir gibi hissediyorum. Hastanede, sokakta kötü muamele gördüğümüz oldu, ırkçı davranışlara maruz kaldık. 'Ülkemizde ne işiniz var?' diyenler oldu."

Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği ile tanışınca kadınların dayanışmasıyla karşılaştıklarını ve bunun kendilerini mutlu ettiğini söyleyen iki kadın yardımlaşmanın, dayanışmanın ve ziyaretlerin kendileri için önemini belirtiyorlar. İki kadının da savaşa karşı sözleri ortak:

"Ülkeler silah göndermese, yardım etmese, mallarını almazsa geri adım atarlar. İsrail böyle güçleniyor. Güçlüler zayıfları eziyor. Bizler yan yana gelebiliriz, bizler bir arada olmalıyız."

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

GERÇEK VE TARİHSEL KURGUNUN SARSICI SONUCU: Hepimiz Tamamen Kendimizi Kaybettik

Sevil ARACI

“Hepimiz Tamamen Kendimizi Kaybettik”, Amerikalı yazar Karen Joy Fowler’ın Türkçe yayımlanan ikinci kitabı. Daha önce yayımlanan “Jane Austen Kitap Kulübü” ile tanıdığımız yazarın bu kitabı, akıllara Huxley’in “Belki de bu dünya, başka bir gezegenin cehennemidir.” sözlerini getiriyor.

Jane Austen Kitap Kulübü’nde kadınlık hallerini ve aşk ilişkilerini işleyen yazarın derdi bu kitapta farklı. Bu romanda biraz da kendi yaşamından hareketle, insanların hayvanlara uyguladığı şiddeti işliyor. Hayvanların deneyler uğruna maruz kaldıkları işkencelerden yola çıkılarak insan ilişkileri, aile kavramı ve ailenin içinde büyüyen yaralar da anlatılıyor. Çekirdek ailenin yıkıcılığına ve açtığı yaraların bıraktığı izlere dair çağdaş edebiyatın en güçlü hikayelerinden biri diyebileceğimiz bu roman, okuyanın dama-

ğında acı bir tat bırakıyor.

Romanın karakterleri Rosie, Fern ve Lowell kardeşlerin hikayesinin bir benzerini 1930’lu yıllarda bir ailenin yaşamış olduğu gerçeği ise romanı daha sarsıcı hale getiriyor. Fantezi, gerçekçilik, tarihsel kurgu ve bilim kurgu türlerinin iç içe geçtiği bu roman insana dair pek çok yönü, insanlığı sorgulatan bir anlatıma sahip.

ACI BİR İLHAM

T24’te 12 Mart 2015 tarihinde yayınlanan, Sevil Epik tarafından yazarla gerçekleştirilen bir söyleşide yazar, kitabını “gerçekçi bir roman” olarak gördüğünü söylüyor.

Bu hikayeye dair ilhamını 1930’lar boyunca Amerika’da gerçekleştirilen gerçek deneylerden aldığı söyleyen yazar, “Psikolog Kellogg, canlı doğası ve eğitilmesi üzerine oldukça uçlarda sonuçlar veren bir deneyle imza atmıştı. Deneideki öznelerden biri onun 2-3 yaşlarındaki çocuğuydu ve kitap özellikle bu çocuk hakkında düşünme girişimlerim ve sonraki yaşamına dair araştırmaların etkisi sonucu ortaya çıktı.” diyerek kitabına ilham veren acı gerçeğe işaret ediyor.

Kitabı yazmadan önce on yıla yakın bir araştırma yapan yazar, kitapta pek çok hayvan deneyine de referans veriyor. Bu deneyler gerçekten de korkunç hikâyeler ve gö-

rüntüler barındırıyor. Üzücü şeylerin sırf biz onları bilmiyoruz diye durmadığına işaret eden yazar “Eğlence sektöründe, hayvanlar üzerinden geliştirilen tedaviler ya da kozmetik sektöründe, hayvanlar üzerinden yapılan deneyleri görmezden geldik. Örneğin şu an iklim değişiklikleri yüzünden hayvanların yaşam alanlarının yok oluyor olması da bu yapılanlardan farklı değil. Bu görmezden gelmeye devam etmenin sonuçlarının pek iyi olacağını düşünmüyorum.” diyor.

Baştan sonra merak duygusunu, heyecanı yüksek tutan ve akıcı, samimi diliyle sizi sarıp sarmalayan “Hepimiz Tamamen Kendimizi Kaybettik” okura ters köşe yaptıran kurgusuyla da etkisini arttırıyor. 2014 PEN/Faulkner Ödülü, 2014 California Edebiyat Ödülü’nü kazanan bu roman, Ursula K. Le Guin’in de dediği gibi “Güçlü, yürekli, çok güzel!”

BARTHOLİN KİSTİ NEDİR, NASIL TEDAVİ EDİLİR?

Edibe AŞIK
Ebe Hemşire

Bartholin bezleri, vulva bölgesinde vajina girişinde yer alan salgı bezleridir. Bu bezlerin işlevi, cinsel ilişki sırasında birleşmenin kolaylaşması için kayganlığı sağlayan sıvıyı üretmektir. Bu sıvılar bezlerden, küçük tüplerin oluşturduğu bir kanalla, vajinaya iletilir.

Bazı durumlarda bartholin bezlerinin kanalları tıkanır ve içindeki sıvıyı boşaltamaz. Bezlerin içi sıvıyla dolar ve kiste sebep olur. Bu kist, enfekte olmadığı sürece sorun yaratmasa da enfekte olma ve vajina ya da vulvada başka enfeksiyonlara neden olma riskinden dolayı erken dönemde boşaltılmalıdır.

BARTHOLİN KİSTİ NEDEN OLUŞUR?

BARHOLİN kistine sebep olan bartholin bezlerinin kanallarındaki tıkanma, çeşitli nedenlerle gerçekleşebilir. Dış genital bölgeye uygulanan bir cerrahi işlem, travma ya da geçirilen bir enfeksiyon bu tıkanıklığa zemin hazırlayabilir. Sağlıklı ve güvenli cinselliğin yaşanmaması ve cinsel yolla bulaşan bazı mikroorganizmalar tıkanıklığa neden olan önemli etkenlerdir.

KİSTİM OLDUĞUNU NASIL ANLARIM?

BARTHOLİN kisti, bezde biriken sıvı miktarına bağlı olarak bezelye büyüklüğüyle başlayıp, bazı kaynaklara göre müdahale edilmediği sürece kistin çapı 2-3 cm’ye kadar ulaşabilir. Küçük boyutlu kistler, ağrı ve ateş yapmadığı sürece kadınlar tarafından fark edilmeyebilir. Ancak büyüdükçe vajinayı saran dudaklarda şişlik fark edilmeye başlanır. Bartholin kisti genelde tek taraflı görülse de nadiren vajinanın her iki dudaklarında da görülebilir. Eğer kist enfekte olursa bu durum bartholin apsesi olarak adlandırılır. Kist enfekte olduktan sonra, ağrı, ateş, yürümede ve oturmada zorluk, hassasiyet gibi çeşitli belirtiler ortaya çıkar. Eğer apseye müdahale edilmezse, apse kendiliğinden patlayarak drene olabilir, bu durum vulva ve vajinada başka enfeksiyonların yaşanma olasılığını artırır.

TANI VE TEDAVİSİ

BARTHOLİN kisti oluşumunu fark ettikten sonra bir kadın doğum uzmanına başvurmak gerekir. Pelvik muayene ve rahim ağzı tarama testleri yapılarak uzman tarafından tanı konulur. Jinekoloji uzmanı, bartholin kisti muayenesi ve belirtilere göre uygun tedaviyi düzenleyecektir. Tedavide antibiyotik, ağrı kesici ve solüsyonlar bulunur. Belirtilerde bahsettiğimiz ağrı, ateş gibi semptomlar yoksa tedavi daha basit ve kısa sürebilir.

Bunlar işe yaramazsa kistin düzeyine göre enfekte olan kist boşaltılır. Bunlar küçük cerrahi işlemlerdir. Bazı durumlarda bartholin kisti, tedaviden sonra ya da daha uzun bir süre sonra tekrarlayabilir. Tedaviden sonra kistin tekrarlamaması için genital hijyene dikkat etmek, adet döneminde tampon kullanmamak ve 4 haftaya kadar cinsel ilişkiden uzak durmak yararlı olabilir.

NELERE DİKKAT ETMELİ?

BARTHOLİN kisti hemen her kadının yaşayabileceği bir durumdur. Genital bölgede enfeksiyona bağlı herhangi bir hastalıkla karşılaşmamak için aldığımız önlemleri kiste karşı da alabiliriz.

- Genital hijyene dikkat etmek, Bağırsıklık sistemini güçlendiren pre-probiyotik ağırlıklı beslenmek,
- Vajina florasını bozan günlük ped, temizleme ürünlerinden kaçınmak,
- Güvenli ve sağlıklı cinsellik yaşamak,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı prezervatif kullanmak kist oluşumu riskini azaltabilir, tedaviden sonra yeniden nüksmesini engelleyebilir.

İÇİNE İTİLDİĞİMİZ KARANLIĞA KARŞI Gücümüz yanımızdaki kız kardeşimiz

Devrim DOĞAN
Bursa

Topluşsal olanın bilime konu olduğu veya gündelik akışında olduğu tüm alanlarda bugün çarpılmış gerçeklerle karşılaşmıyoruz. Yalnızca bugünle sınırlamak yersiz olacak ki tarihsel süreçlerde insanın öznesi olduğu tüm tanımların anti-tezini bulmak mümkün oluyor. Psikoloji bilimi de tüm var olan tahakküm alanlarından azade değil. Bugün hâlâ Avrupa-ABD odaklı akademik çalışmaların yaygın olarak ele alındığı somut ve tartışılan bir gerçeklik. Buradan hareketle diyebiliriz ki öz farkındalığa, öz benliğe yapılan vurguların, kişileri var oldukları toplumsal-ekonomik-kültürel koşullardan bağımsız olarak ele alan söylemlerin yaygınlaştırılması tesadüf değil. Tüm yaklaşımlar incelendiğinde insan bilincinin toplumsal hafızasına dair vurgular, kaynaklar ve araştırmalarda açılan alanlar çok kısıtlı. Yine de hakikatin peşinde koşan bilim insanlarının çalışmaları günümüzü aydınlatıyor. Örneğin Libet deneyleri kişilerin karar alma süreçlerinde iradesinin olduğu gerçekliğini şüpheye düşürecek sonuçlarla karşılaştılar. Sovyetler'deki bilim insanları (Luria, Vygotsky) ise topluma ait olan süreçlerin "toplumsal çevre, iletişim dili vb." kişilerin davranışlarındaki etkilerini konferanslarda birçok kez dile getirdiler.

Fransız Sosyolog Durkheim ise direkt olarak intiharın toplumsal koşullarla bağlarını açıkladığı çalışmalarıyla vakanın intihar davranışına yönelmesindeki etkenlerin çoğunlukla çevresel faktörlerden kaynaklandığını ortaya koydu. Tüm bahsi geçen bilim insanları psikolojiye toplumun aracı olarak yaklaştılar, yeniden düzenleyicisi olarak değil. Ana akımın ise "Kendinin kurtarıcısı olma" şiarını küresel çapta yayması bugün bir bir kişilerde ilk olarak kendini sorumlu görerek suçlamaya ve karamsarlığa düştüğü süreçlerin gelişmesi kapısını araladı. Halbuki gelecektekenden umudumuzun kalmaması ön kabulüne sa-

hip olmamızı gerektiren koşullarla birey olarak mücadele edemeyiz, etmemeliyiz. Kolektif olarak inşa edilen bir alanla ancak kolektif bir mücadeleyle başa çıkabiliriz.

TÜRKİYE'NİN TOPLUMSAL İZDÜŞÜMÜ NE?

Türkiye'de yeni eğitim dönemimize tıpkı bir sene önce olduğu gibi yaşam şartlarının tüm gençlik kesimleri için yeniden zorlaştığı bir atmosferde girdik. Gençlerin "hayatta kalma" imkanları giderek daralırken Türkiye'nin birçok şehrinden sıra arkadaşımızın intihar haberlerini almaya başladık. Üniversite rektörlüklerinin, öğrencilerin hayatlarını sonlandırmayı tercih ettiği senaryoları yaptıkları açıklamalarla "elim bir hadise" olarak değerlendirmesi kayıtlara geçti. Biliyoruz ki intihar oranlarının AKP iktidarında seneden seneye artması tesadüf değil. Vatandaşlar olarak intiharın ardındaki sebeplerin aydınlatılmasını talep etmek en öncelikli görevimiz. Yazının ilk bölümünde intiharın toplumsallığı üzerine konuştuk. Peki Türkiye'nin toplumsal izdüşümü bugün hangi gerçekliği sunuyor?

Ekonomik koşulların kısılcında ÖSYM sınavlarına hazırlanmak için kaynaklara ulaşmak

ve haliyle sınav süreci özellikle genç kadınlar için yük oluyor.

ÖĞRENCİLERİN YAŞAMINA EN DİREKT MÜDAHALE

Üniversite eğitimine katılabilmek üniversiteli genç kadınlar için "kendi hayatını edinme" imkanı sunuyor. Devlet ise evlenmek isteyenlere faizsiz krediler vererek erken yaşta evliliklerin artmasına olanak sağlıyor. Biz kaynakların kamu yararına olacak şekilde kullanılması için taleplerde bulunuyoruz. Örneğin üniversitelerde, KYK'lerde, kamu kurumlarında psikolojik danışmanlıklara ulaşmak bile küçük bir azınlığın şansı ve bu koşulları iyileştirmek yönetimin sorumluluğu. Fakat hükümet sorumluluk almıyor değil, KYK'lerde özellikle taşra üniversiteleri alanlarında bazı cemaatlerle birlikte faaliyet yürütüldüğü haberlerini alıyoruz sosyal medyadan. Özellikle kadın yurtlarında ek olarak idare ve güvenlik birimlerinin öğrenciler üzerindeki giriş-çıkış denetimi, özel hayatın gizliliğini aşan sorgulamalar yapmak görev tanımı edinilmiş bir düzeyde. Öğrencilerin yaşamlarına direkt müdahale ettikleri bu koşulların karşısında yaşama hakkımız duruyor.

UMUTSUZLUĞA KARŞI DAYANIŞMA

Var olan psikosağlık sisteminden faydalanmaktan söz edeceğiz de "Yoksullara ilaç, varsıllara terapi" mantığıyla işletilen ve çürütülen bir hizmetle karşı karşıyayız. Dayatılan tüm koşullardan sonuç olarak kadınlara geleceksizlik fikrinin çıkması asla tesadüf değil. Umutsuz ve kaygılı durumu durumundan çıkmayı tercih ettiğimizde ise bu terapi hizmetine ulaşmamak da aynı şekilde. Kız kardeşlik köprüsünü kurduğumuz tüm alanlar tam da bu yozlaşmış sistem karşısında bir mücadele ağı örmek ve yalnızlaşmamak için. Deneyimlerimizden de biliyoruz ki genç kadınlar olarak umutsuzluğun en çok kök saldığı dönemlerdeki dayanışma ve talep etmedeki ısrarımız kazanımlarla sonuçlanabiliyor. En somut örneğini güvenli kampüs talebiyle yan yana gelerek üniversitelerde CİTÖ-B'leri etkin olarak tesis etme zeminini hazırlayan genç kadınlarda görüyoruz. Hiranur Vakfı davasında adliye dışında dava kararını bekleyen kadınlardan, ücretsiz yemek için mahalle mahalle dolaşan kadınlara uzanan bir mücadelemiz var. Tam da bu yüzden gücümüzü yanımızdaki kız kardeşimizden alıyoruz.

Manevi danışmanın baskıcı aileden farkı ne?

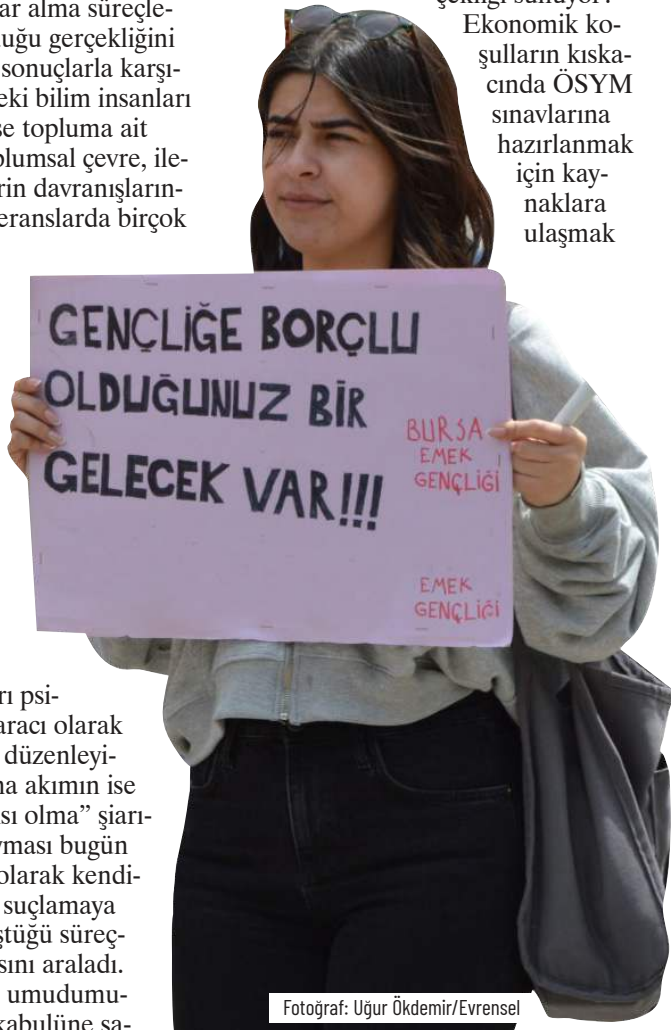
Fotoğraf: Evrensel

BEN üniversiteye baskıcı ve muhafazakâr bir ailenin yanından geldim ve o evde onurumu kıracak birçok psikolojik şiddete maruz kaldım. Dış hekimliğinin "kolay bir meslek" olmasından dolayı bir kadına uygun olduğunu söylüyorlardı. Bugün hâlâ yetersizlik hissi ile mücadele ediyorum. Sadece onların egemenliği altında başarılı olmamı ve kolayca kontrol edebilecekleri yerde kalmamı istiyorlardı. Onlar gibi düşünmediğimi belli ettiğimde ise evde huzur kalmıyordu ve olmadığım biri gibi davranmak zorunda kalıyordum çünkü korkuyla yaşamak daha zordu. Bu da bende yoğun bir mutsuzluk yaratıyordu ve eminim benzer şeyi yaşayan birçok kadın vardır.

Benim yurduma ve diğer KYK yurtlarına manevi danışmanlık hizmeti açılıyor, sanki burada verilen tavsiyeleri daha önceden baskıcı bir aileden almak sorunu yaratan şey değilmiş gibi. Pozitif bilimlere önem veren psikolojik danışma birimlerine ise daha zor ulaşılabilir veya ulaşamıyor.

Benzer şeyleri hisseden kadınlar olarak topluluklarda yan yana geliyoruz ve birbirimizi anlamaya, birbirimizi umut olmaya çalışıyoruz çünkü hepimiz biliyoruz ki biz kadınlara bizden başka kimse yardım edemez. Böyle topluluklar varken asla yalnız yürümeceğimi biliyorum.

*Hacettepe Üniversitesi
Fizik Mühendisliği öğrencisi*

Fotoğraf: Uğur Ökdemir/Evrensel

İLK 25 KASIM'IMDAN NOTLAR: KADINLARIN KOLEKTİF DİRENİŞİNİN ANITI

UMUT ve kararlılık dolu bir kalbin en derin arzusuyla, 25 Kasım'da karanlığa ben de meydan okumaya karar verdim. İlk adımımı attım, bir eylemin ortasında buldum kendimi. Mecidiyeköy Meydanı talepleri, direnişi ve yılmaz bir umudu barındırıyordu. Sokağa dökülen kadınların çığlıkları, geçmişin yankılarına karışıp onlara dayatılanlarla çarpışarak adeta yeni bir direniş şarkısı söylüyordu. Toplumsal sessizlik, bu melodideki notaları boğamıyordu; aksine, kadınların bir araya gelişi, umudu daha yüksek bir perdede çalıyor. Sokaklar kadınların adımlarını birleştirdiği, hüznleriyle ve umutlarıyla dans ettiği bir sahneye dönüşmüştü. Bu sadece bir eylem değildi; bu, kadınların geçmişteki sessiz çığlıklarının, unutulmuş hikayelerinin ve toplumun hala görmezden geldiği acıların bir buluşma noktasıydı.

'KADINLARIN GÖZÜNDE DİRENİŞİ GÖRÜYORDUM'

Diğer kadınların gözlerindeki kırılmış umutları ve güçlü direnişi gördükçe, bu birlikteliğin değerini daha iyi anlıyordum. Kalabalığın içindeki dayanışmanın sıcaklığı, ilk defa fark ettiğim bir duygu seli beni kucaklıyordu. Bir arada durmanın gücü, sanki bir ateşin çevremizi sarmasına sebep oluyordu. Bu ateş, geçmişin soğuk rüzgarlarını savuruyor, umudu yeniden canlandırıyor. 25 Kasım, kadınların kolektif direnişinin bir anıydı ve ben bu anıtın bir tuğlası olmanın huzurunu yaşıyordum.

Hava karardı ama kalabalık hâlâ ilk anki gibi diri. Birbirimizi kaybetmekten korkarcasına sıkıca tuttuk el-

lerimizi. Belki de bu yüzden adımlarımız daha güçlüydü. 25 Kasım'da, tüm kadınların ortak hikayesinin bir parçası olduk.

'KALBİMDE TAŞIDIĞIM UMUDU HİSSETTİM'

Hep bir ağızdan haykırdık: "Kadınlar artık susmamacaklar!" ve o an, sanki tüm acıları bir araya getirip bir ateş yakmıştık. Geçmişin gölgesinde, geleceği aydınlatma arzusuyla yanıp tutuşuyorduk. 25 Kasım, sadece bir gecenin tarihi değil, aynı zamanda kadınların ortak direnişinin, birlikte inşa ettiği bir destanın başlangıcıydı. Ben, ilk defa bu destanın bir figürü olarak, kalbimde taşıdığım umudu ve gücü hissettim.

25 Kasım eylemi, kadınların bir araya gelerek oluşturduğu o büyük bir tablonun yalnızca bir fırça darbeydi ve artık ben de görüyorum bir ağacın kavuğundan uzanan yorgun kadını. Toprakta var gücüyle haykırarak kadını duyuyorum. Ne sesini ne de elini 2 odalı dünyanın dışına çıkaramayan kadının sessizliğindeki feryadı biliyorum. Farklı renklere boyanmış fırçalarla beni çiziyorlardı. Uzun uzun bakmama gerek yoktu onlara. Hepsi bendim. Birinde saçım uzun diğerinde kısaydı, birinde gözüm mavi birinde yeşil, bendim. Birinde kıvrık saçlarım vardı birinde başörtülüydüm, bendim. Birinde Avrupalıydım birinde Filistinli, bendim. Ben 25 Kasım'da farklı bedenlerde yaşayan tek bir ruhun seydi.

İrem DEMİRTAŞ
Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi

ENGELLİ KADINLAR İHTİYAÇLARIYLA BAŞ BAŞA

HÂLÂ konteyner sorunu çözülmedi. İnsanlar çadırda ya da geçici olarak başka ailelerin yanında barınıyor, hayatını idame ettiremiyor. Dernekler aracılığıyla ihtiyaçlarını gidermeye çalışıyorlar. Hasta bezi, çocuk maması, kronik hastaların ilaçları gibi birçok şeye ihtiyaç var. Devlet bez yardımını kesmiş. Engelli kadınlar, kendi çabalarıyla ihtiyaçları karşılamaya çalışıyorlar. Liste yaparak onlara yardımcı olacak kişilere ulaştırıyorlar. Kronik hastalar için fahiş ilaç fiyatları karşılanamaz durumda. Ya ilacın reçetesini atıyorlar paylaşım gruplarına ya da ilacın adını. Kimin elinde varsa kendilerine ulaştırılmasını istiyorlar. Engelli anneler, çocuklarına mama alamadıkları için bu ihtiyacı grup paylaşımlarından karşılamaya çalışıyorlar. Çocuklara kışlık bot ve mont, yardımseverler tarafından alınıyor. Engelli yürütücü ve engelli manuel araba buldukça birbirlerine ulaştırmaya çalışıyorlar. Bunların birçoğu yardımseverler tarafından karşılanıyor.

Depremden dolayı aile ile birlikte yaşamak zorunda kalan engelli kadınlar kayınvalidesi, babası ya da eşi tarafından şiddete maruz kalıyor. Her zaman olduğu gibi kadınlar sorunlarıyla baş başa bırakıldılar.

Zekine DÜNDAR
MALATYA

EKONOMİK KRİZ, ÇOCUKLARIMIZ, GELECEĞİMİZ...

47 yaşında emekli ve asgari ücretle çalışmaya devam eden bir kadını. Lise ve ortaokulda okuyan 2 çocuğum var. Asgari ücretin 11 bin 402, bir ekmeğin 10 lira olduğu bir dönemde yaşıyoruz. Lisedeki oğlum hatırı sayılır bir okulda tam burslu okuyor, bana hiçbir masrafı yok. Yine de ay sonunu getiremiyorum. 5 kardeşimle aynı anda okuyan ve sadece babamın çalıştığı bir ailede yetiştim, şimdi bulunduğumuz durumu düşününce kafayı yememek elde değil. Kadınların sabahları ilk işi, adları sürekli reklamlarda çıkan zincir marketlerde kuyruğa girip indirimli ama az getirilen ürünlerden alabilmek. 3 tane ürün alacak ise 4 ya da 5 tane market gezip en ucuzu hangisiyse onu almaya çalışıyor.

Çocuklar da yetişkinler gibi şartların far-

kında ve etkileniyorlar. Lisedeki oğlum hafta sonu arkadaşlarıyla dışarı çıktı, marketten içecek ve atıştırmalık alıp parkta vakit geçirmişler. Neden kız arkadaşlarının olmadığını sordum, "Kızlar gelirse mutlaka bir kafe ya da alışveriş merkezine gitmemiz gerekir oralar da çok pahalı" dedi. Bunu duyarsız dediğimiz Z kuşağı söylüyor. Bu ekonomik şartlarda psikolojisi sağlam kimse kalmayacak.

Gelecek beni her zamankinden daha çok endişelendiriyor. Bir an önce bir şeyler değişmezse umutsuz insanlara bir de psikolojisi bozuk insanlar eklenecek. İşte o zaman ayıkla pirincin taşını.

Gülşen
Esenyalı/İSTANBUL

AİLELER GEÇİM, DEVLET AĞIR VERGİ ALMA DERSİNDE

BEN çocuğu üniversitede okuyan işçi bir anneyim. Hizmet sektöründe asgari ücretle çalışıyorum ve çocuğumu okutmaya çalışırken sosyal ihtiyaçlarını da karşılamaya çalışıyorum. Kızım Hacettepe Üniversitesinde okuyor ve günlerdir 14 Kasım'da öğrenci yurdunda yaşanan intihar hakkında konuşuyoruz. Günlerce etkisinden kurtulamadı. Yine bir ay önce bir arkadaşımın kuzeni intihar etmişti. 30 Ekim'de Sıhhiye'deki Hacettepe öğrenci yurdunda kalan tıp fakültesi 4. sınıf öğrencisi de intihar etti ve son bir ayda en az beş tane genç canına kıydı. Bu gençler bizim geleceğimiz, umudumuz değil mi? Nedir bu çocukları umutsuzluğa sürükleyen? Gençleri suçlayıp psikolojik sorunları var deyip geçiştirmek isteseler de yaşadığımız krizi kapatamıyorlar. Her gün bir yerden patlıyor. Devlet çocuklarımıza yardım edecek politikalar geliştirmek yerine

okullara Diyanet'ten imam gönderiyor. Psikolojik destek vermek, uzman atamak yerine bütün toplumu kutuplaştırıp ayrıştıran hükümet, bu intiharların sorumlusu. Çocuklarımız yalnızlaşıyor, ekonomik nedenlerden dolayı sosyal faaliyetlere katılmıyor. Aileler geçim derdinde ve öğrencisine yeterli imkan tanıyamadığı gibi sağlıklı beslenmek gibi zorunlu ihtiyaçlarını bile zor karşılıyorlar. Bu yıl Hacettepe'de doğru dürüst yemek çıkmıyor ve pahalı diye ben kızıma evden yemek koymak zorunda kalıyorum. Bunları yaşamak zorunda kalırken bizden ağır vergiler alan iktidara sesleniyorum, öğrenci yurtlarında neden denetleme yapılmıyor? Bizim çocuklarımızın canından olmasına sebep olan koşullardan siz sorumlusunuz.

Nuran KAYA
Yenimahalle/ANKARA

2023 yılında kadınların mücadelesi dört bir yanı sardı

Tüm dünyada yoksulluk, sömürü, savaş ve şiddet kadınların dört bir yanını sarıyor. Avrupa'da aşırı sağ partiler yükseliyor, "aile" ve "vatan" ekseninde biçimlenen, LGBTİ'lere ve göçmenlere karşı propagandalar yaygınlaşıyor. Emperyalistler ayakta kalabilmek için Orta Doğu'da radikal İslamcı grupları besliyor. 2023'ü geride bırakırken dünyada öne çıkan olayların ve umut veren direnişlerin bazılarını hatırlayalım:

ARJANTİN

DEVLET başkanı seçilen aşırı sağ görüşlü Milei, Arjantin'in ekonomik kriz sürecine, sağlık, eğitim gibi birçok kamu hizmetini özelleştirerek çözüm(!) getirmeyi hedefliyor. Milei'nin seçim vaatlerinden biri de 2020'de Arjantinli kadınların mücadelesiyle kazandığı kürtaj hakkını kaldırmaya yönelikti. Ancak kadınların haklarından ve kürtaj hakkı hareketi "yeşil dalgadan" vazgeçmeye niyetleri yok.

Fotoğraf: Ilan Berkenwald/Flickr/CC BY-SA 2.0

ABD

ABD'de Ford işçilerinin de dahil olduğu binlerce otomotiv işçisi 2023'te greve gitti. Toplu iş sözleşmesi müzakerelerinden sonuç alamayınca 12 binden fazla işçi, ABD'nin üç büyük otomotiv şirketi General Motors, Stellantis ve Ford fabrikalarında greve çıktı.

MEKSİKA

MEKSİKA'da kadınların kazanım yılı oldu. Ulusal Adalet Yüksek Mahkemesi, kürtajı federal düzeyde suç olmaktan çıkardığını duyurmuştu. Meksika Ulusal Kadın Enstitüsü ise bu kazanımı, "Bugün Meksikalı kadınlar için zafer ve adalet günü" diyerek ilan etmişti.

FİLİSTİN

FİLİSTİN halkına yönelik katliam, sınır tanımayan bir aşamaya yükseldi. Gazze'de su ve elektrik kesildi. Hastaneler, okullar, camiler, fırınlar ve mülteci kampları bombalandı, kiliselere sığınmış çocuklar ve kadınlar öldürüldü. Gazze'de

süren katliamın ve Batı Şeria'da artan baskının boyutları günden güne vahimleşerek soykırıma dönüştü. Bu süreçte İsrail ve işbirlikçilerinin tüm propagandalarına rağmen dünya halkları Filistin halkının yanında durdu. Dünyanın birçok yerinde binlerce kişi Filistin'e destek için sokağa çıktı. İsrail'de kadınlar Filistin'e destek açıklamaları yaptı, savaşın son bulması için eylemler düzenledi.

Fotoğraf: Pixabay

İRAN

İRAN'da 2022'de ahlak polisi tarafından öldürülen Mahsa Jina Amin'in ardından kadınların isyanı hiç bitmedi. Kadınlar örgütlenmeye, yeni örgütler kurmaya ve mücadele etmeye devam etti. İran rejimi ise bu süreçte baskıdan ve katliamdan vazgeçmedi. İran'da zorunlu başörtü dayatmasına uymadığı için 16 yaşındaki Armita Garavand ahlak polisi tarafından öldürüldü. Üniversitelerde ve fabrikalarda eylemler ve grevler devam etti.

Kaynak: Blackfishvoice

AFGANİSTAN

AFGANİSTAN'da yönetimi ele geçiren Taliban, ülkenin bazı eyaletlerinde 10 yaşından büyük kız çocuklarının okula gitmesini yasakladı. Taliban, daha önce de kadınların yaşamını kısıtlayan adımlar attı. Kadınların lise ve üniversite eğitimi almaları yasaklanırken parklara ve spor salonlarına girmelerini engellendi. Devlet dairelerinde çalışan kadınlar işten çıkarıldı, sivil toplum kuruluşlarında çalışmalarını yasaklandı.

FRANSA

FRANSA'da yıllardır süren emeklilik yaşının artırılması tartışması, bu sene Macron'un Meclisi saf dışı bırakmasıyla onaylandı. En çok kadınları etkileyen bu yasa karşısında binlerce kişi sokağa çıktı, iş durdurdu. Öte yandan göçmen karşıtlığının devlet eliyle yaygınlaştırılmasının son yıllarda daha da görünür hale gelmesi, banliyölerdeki ırkçılığı ve yoksulluğu ülkeye gündemine getirdi, birçok kişi ayrımcılığa karşı sokağa çıktı.

Fotoğraf: Ekmeke ve Gül

BELÇİKA

BELÇİKA hükümeti geçen sonbaharda LGBTİ'lere yönelik cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimi bastırmaya yönelik dönüştürme terapilerini yasakladı. Yasa, Federal Meclis tarafından, aşırı sağcı Flaman Çıkarı Partisi'nin çekimser oyu dışında, tüm partilerin kabul oyuyla onaylandı.

Fotoğraf: Mercedes Mehling/Unsplash

BANGLADEŞ

BANGLADEŞ'te binlerce hazır giyim işçisi, adil bir asgari ücret talebiyle sokaklara döküldü. İşçiler, asgari ücretin temel ihtiyaçları karşılayacak şekilde ayda 23 bin takaya (yaklaşık 208 dolar) yükseltmesini talep ediyor. Bangladeş, yaklaşık 3 bin 500 fabrikada çoğu kadın olan 4 milyon işçinin istihdam edildiği, dünyanın en büyük ikinci konfeksiyon üreticisi. Düşük ücretler, ağır çalışma koşulları ve yangın, bina çökmeleri gibi kitlesel iş cinayetlerinin yaşandığı ülke, "tekstil cehennemi" olarak anılıyor.

İTALYA

İTALYA'da sağın yükselmesiyle kadın haklarına yönelik saldırılar arttı. Romada okul bekçisinin bir öğrenciyi cinsel tacizde bulunması üzerine açılan davada hakimler, taciz 10 saniyeden kısa sürdüğü için "suç teşkil etmediğine" karar verdi. İtalya'da birçok genç, bu karara öfkelerini dile getirdi. Geçtiğimiz haftalarda, Roma'daki Tasso Lisesi'nde öğrenciler, eski sevgilisi tarafından öldürülen 22 yaşındaki Julia için bir dakikalık saygı duruşu yerine bir dakikalık "gürültü" protestosu yaptı.

HİNDİSTAN

HİNDİSTAN'ın Tamil Nadu eyaletinde İntegre Çocuk Gelişimi Hizmetleri işçileri, kadın bir işçinin intiharı ve intihar notunda adını verdiği üst düzey yetkililere karşı bir araya geldi. Hindistan'da yıl boyunca tarım işçileri dahil birçok kez kadın işçiler ve emekçiler kötü çalışma koşulları ve yetersiz ücretlere karşı sokağa çıktı.

Fotoğraf: Mysterious Boy K1853/Wikimedia Commons/CC BY-SA 4.0